Van Incident naar Impact

Taskforce Beleidsalternatieven Veiligheid en Justitie

Peter Veld

“Naar een paradigmawijziging”

In september 2015 heeft de bestuursraad van VenJ mij de opdracht verstrekt om te komen tot beleidsalternatieven die bijdragen aan verbetering van de effectiviteit en efficiency van VenJ in het licht van de ontwikkelingen en de opgaven waar het ministerie voor staat. Voorliggend rapport is hiervan het resultaat, waarbij het uitgangspunt was de problematiek breed en vanuit de inhoud aan te vliegen.

Er wordt hierna afgetrapt met vijf kernboodschappen die richting geven bij de benodigde verandering van VenJ en die nader worden geduid en uitgewerkt in het vervolg van deze rapportage. Als de koers die doorklinkt uit deze boodschappen en uit het vervolg van dit rapport, wordt ingezet en doorgezet, zal sprake zijn van een paradigmawijziging binnen het ministerie: *van incident naar impact*.

Een aantal elementen is daarbij cruciaal: Het werken aan toekomstscenario’s en strategie, het vertrouwen op het oplossend vermogen van de maatschappij en van andere overheidspartijen; en de commitment van alle partijen ten behoeve van een effectieve ketensamenwerking. Tot slot zal moeten worden gewerkt aan pro-actieve en eerlijke dialoog met stakeholders, politiek en media.

Peter Veld, ABDTOPConsult

Maart 2016

Opbouw van de rapportage

DEEL 1

KERNBOODSCHAPPEN

1. Er gaat veel goed, toch is er noodzaak tot verandering

Veiligheid en Justitie werkt aan een veiliger en rechtvaardiger samenleving door mensen rechtsbescherming te geven en waar nodig in te grijpen in hun leven. Soms is dat een ingrijpende maatregel, soms worden nieuwe perspectieven geopend. Altijd zijn het ingrepen die alleen Veiligheid en Justitie kan en mag doen.

Uit veel onderzoek en uit de dagelijkse ervaring blijkt dat dit doel wordt behaald. De geregistreerde misdaad is – over een langere periode – fors gedaald. En dat is geen toeval, veel zaken functioneren in het heden beter dan in het verleden. Dat alles in het verleden beter was moet met de cijfers in de hand als een mythe worden beschouwd. VenJ mag trots zijn op haar goede prestaties.

Toch is er ongenoegen – mede gevoed door incidenten en de negatieve beeldvorming hieromheen. De incidenten laten zien dat er ook nog heel veel dingen beter kunnen op het gebied van beleid, werkprocessen en communicatie. Het is noodzaak hieraan gehoor te geven en de verandering in gang te zetten.

2. Toekomstscenario's en strategie zijn te weinig aanwezig

De taskforce heeft geen actuele doordachte en bij sleutelspelers verinnerlijkte toekomstscenario's aangetroffen. De investeringen hierin van een decennium geleden, hebben geen grondig vervolg gekend. Een missie waarop VenJ zich de komende jaren moet concentreren en van waaruit andere krachten benut kunnen worden is achtergebleven.

De taskforce heeft de meest relevante ontwikkelingen in beeld gebracht. Daaruit blijkt al direct dat de invloed van die ontwikkelingen groot is. Zo vragen voor VenJ invloedrijke technologische en maatschappelijke ontwikkelingen om een strategische beschouwing en vervolgens om beleidsontwikkeling en mogelijk regelgeving. Zowel het departement als de uitvoeringsorganisaties zijn momenteel onvoldoende in staat om flexibel in te spelen op dergelijke ontwikkelingen.

Ook is het zaak na te denken hoe de economische opbloei kan worden ondersteund. Echter moet ook nagedacht worden wat te doen als er grote of structurele negatieve disrupties zouden zijn. Het is zaak de draad van de strategieontwikkeling op te pakken, want zonder kompas is het moeilijk koers houden.

3. VenJ is naar binnen gekeerd, vertrouw op de buitenwereld!

Bij VenJ is introversie met als gevolg overbelasting ontstaan, verder versterkt door diverse incidenten. Er kan meer vertrouwen worden gesteld in de wereld buiten VenJ, de gerealiseerde daling in de misdaadcijfers is mede aan de samenleving te danken. De neiging dingen naar binnen te trekken moet terwille van het maatschappelijk effect worden onderdrukt.

Andere ministeries, andere overheden en het bedrijfsleven kunnen en moeten nog meer aangesproken worden op hun rol, met name als het gaat om preventie. Aan de voorkant zijn oplossingen effectiever, omdat je er tijdiger bij bent. Aan de achterkant wordt het moeilijker, minder effectief en duurder. Denk aan de afname van het aantal diefstallen door preventieve maatregelen en aan de organisatie van de jeugdzorg die ervoor heeft gezorgd dat jeugd minder snel onnodig in een justitieel traject komt.

Hier ligt voor VenJ een belangrijke sleutel naar succes en de taskforce heeft daar voorstellen voor ontwikkeld.

4. Ketensamenwerking is niet vrijblijvend en informatie is cruciaal

De samenwerking in ketens is aanwezig, maar nog onvolwassen en op sommige plekken achtergebleven. De vrijblijvendheid en taboes moeten er uit, want anders is geen stabiele keten te bouwen. Als een zaak de keten binnenkomt is het van belang deze zo vlot mogelijk af te doen, zodat het niet onnodig lang in de keten blijft hangen. Instroom, doorstroom en uitstroom worden nu onvoldoende (consistent) beheerst.

Er is een achterstand in informatiegestuurd werken op basis van eigentijdse technologie, in moderne data analytics en bij de rationalisatie van de legacy ICT. Verantwoordings- en sturingsinformatie is onvolledig en te veel inputgericht waardoor (bij)sturen, leren en samenwerking worden belemmerd.

De taskforce heeft enkele beleidsvoorstellen gedaan om te zorgen dat het instrumentarium hieraan beter mee gaat helpen. Zo zou anders kunnen worden omgegaan met kortgestraften en het relatief hoge aantal voorlopige hechtenissen. Professionals ervaren hier nu ineffectiviteit en vaak zelfs contraproductiviteit. Daar wat aan doen vergroot het effect en vermindert de druk op de keten.

5. Er is pro-actieve en eerlijke dialoog nodig, ook over missers

Er worden hoge verwachtingen gewekt en er is te weinig dialoog met de samenleving. Daardoor ontstaat bij incidenten snel een negatief beeld en worden geboekte resultaten onvoldoende gezien. De haalbare prestatie zal altijd onder de verwachting van de 100%-oplossing blijven. Dat moet permanent worden uitgelegd en verantwoord. Het persbericht over de laatste vangst volstaat niet meer en valt juist vaak weg tegen de incidenten.

De blik van VenJ moet naar buiten zijn gericht, ook in de communicatie en verantwoording. Deze verantwoording kan voor de ketens als geheel worden ontwikkeld; meer inzicht in input, resultaten en maatschappelijk effect. Zo concludeert het CBS dat de kosten per eenheid product bij VenJ zijn gestegen, maar over de kosten (bij bijvoorbeeld de politie) en effecten ten aanzien van veiligheid ontbreekt ten dele de verantwoording. Daarmee ontstaat een partieel (negatief) beeld en doet de sector zich tekort.

Tegelijkertijd is openheid en transparantie over missers van groot belang, alsmede een vaste aanpak die het probleem op de juiste tafel houdt. Incidenten zullen zich blijven voordoen. Ga naar een houding van erkennen, herstellen en leren en draag dat uit.

DEEL 2

ANALYSE EN VOORSTELLEN

Problematiek

De problemen bij VenJ zijn de afgelopen jaren op meerdere manieren tot uiting gekomen:

- Budgettaire problematiek: terugkerend probleem van tegenvallers, besparingsverliezen en gebrek aan budget voor intensiveringen. Acute problemen voor de begroting 2016 zijn opgelost, maar 'de bal is slechts vooruitgeschopt’.
- Veel inhoudelijke en politieke incidenten.

Als gevolg hiervan staat VenJ er in de beeldvorming niet goed voor: een verbrokkeld terrein, waarin de verbindingen verzwakt lijken en ad hoc besluitvorming overheerst, zowel ambtelijk als politiek. Er wordt gereageerd op incidenten in plaats van pro-actief leiding gegeven.

Het risico is dat de problematiek structureel wordt en dat budgettaire en politiek-inhoudelijke incidenten blijven terugkeren.

Analyse van de problematiek

- Er is sprake van introversie met als gevolg overbelasting; VenJ doet veel zelf en kijkt te weinig naar buiten.
- Instroom, doorstroom en uitstroom worden onvoldoende (consistent) beheerst.
- Samenwerking in ketens is onvolwassen. Er is een achterstand in informatiegestuurd werken op basis van eigentijdse technologie.
- Verantwoordings- en sturingsinformatie is onvolledig en te veel inputgericht waardoor (bij)sturen, leren en samenwerking belemmerd worden.
- Er worden te hoge verwachtingen gewekt en er is te weinig dialoog met de samenleving. Daardoor wordt een negatief beeld opgeroepen en worden geboekte resultaten onvoldoende gezien.

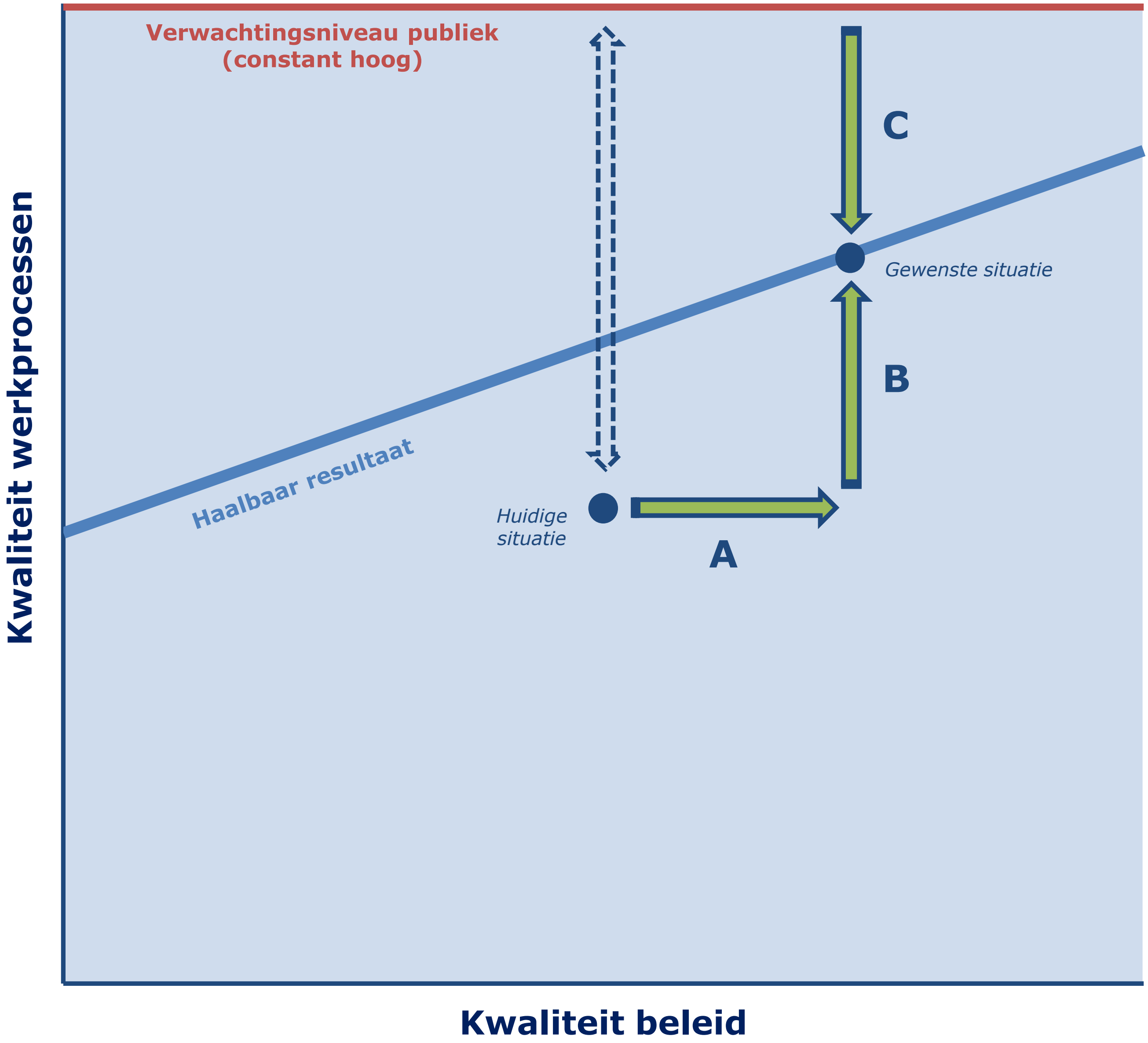
Kernopgave: Wat moet er beter?

Spoor A: de effectiviteit van het beleid

Spoor B: de kwaliteit van de werkprocessen

Spoor C: het objectiveren van prestaties

De kernopgave in beeld

Spoor A: Effectiever beleid

- Zonder herziening van beleid komt VenJ niet verder.
- Doordenken wat VenJ wel én niet wil/kan/moet doen. Temeer omdat daling misdaadcijfers óók gestoeld is op meer eigen verantwoordelijkheid pakken door samenleving.
- Als de ambitie van VenJ door die analyse scherper contour heeft gekregen is de vervolgvraag hoe meer rendement kan worden geboekt op instroom, doorstroom en uitstroom.

1

Knop 1: Reikwijdte beleid

Het maatschappelijk effect is groter als VenJ vertrouwt op, en gebruik maakt van andere overheden, maatschappelijke organisaties en burgers en bedrijven.

2

Knop 2: Instroom, doorstroom en uitstroom

Het maatschappelijk effect is groter als we tijdig interveniëren. Van de achterkant naar de voorkant komen is de opgave.

Spoor B: Betere werkprocessen

- Werkprocessen moeten worden herzien om verder te komen.
- Verbetering van processen en samenwerking in ketens. Daarnaast komen de verhoudingen tussen organisaties aan de orde, oftewel de governance.
- Ervaring in andere organisaties met veel ketens laat zien dat dit de belangrijkste knoppen zijn als sleutel naar succes.

Knop 3: Herzie werkprocessen en governance. Beter functionerende ketens en de werkprocessen daarin. Samenwerking in ketens en met burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties en informatiegestuurd werken in plaats van incident gedreven en ad hoc. Ontdubbeling van gelijkende processen.

Knop 4: Naar informatiegestuurd werken. Verbetering van de werkprocessen met betere informatie, het delen van informatie en de ontwikkeling van data analytics, het verminderen van afhankelijkheid van legacy (achterhaalde technologie) en rationalisatie daarvan (opruimen, keuzes maken) zijn belangrijke effectiviteitsverhogers.

Spoor C: Objectiveren prestaties

- Het verkleinen van de kloof tussen hoge verwachtingen en feitelijke geleverde prestaties.
- Erkenning dat incidenten zich ook in de toekomst zullen blijven voordoen.
- Beeld hebben van en verantwoording afleggen over prestaties en de effecten. Anders blijven incidenten in de beeldvorming overheersen, waarbij dat wat goed gaat zowel in de gevalsbehandeling (micro) als in het totaal effect (macro, bijvoorbeeld misdaadcijfers) niet meer gezien wordt.

Knop 5: Objectivering van de resultaten.
Transparantie over wat wel goed gaat en wat fout is gedaan, is doorslaggevend. Realistische verwachtingen, dialoog over aanpakken en over uitkomsten, bespreekbaarheid en open vizier komen hier in beeld.

Knop 6: Dialoog en communicatie met de tijd mee.
Communicatie gaat veel verder dan het persbericht en vergt ook pro-activiteit in plaats van reactie achteraf.

Inspelen op ontwikkelingen (1/3)

Voor het inhoudelijk invulling geven aan de sporen, c.q. het komen tot beleidsalternatieven, is het van belang in te spelen op actuele ontwikkelingen, zowel in zijn algemeenheid als specifiek op het terrein van VenJ. Hierna worden de belangrijkste ontwikkelingen kort benoemd.

- **Globalisering.** Groeiende wereldbevolking, verder opengaan van grenzen voor stromen goederen, kapitaal, data en mensen. Dit heeft gevolgen voor grensoverschrijdende criminaliteit en de aanpak daarvan.

- **Technologiesprong en digitalisering.** Nieuwe criminaliteits- en veiligheidsrisico's, zoals robotica, biotechnologie en 3D printen. Tegelijkertijd kansen ten aanzien van oplossingsmethoden en modernisering van arbeid (verschuiving naar hoogwaardig werk).

- **Roep om transparantie, verantwoording en participatie.** Gezag is niet langer vanzelfsprekend, de overheid wordt kritisch gevolgd, de behoefte aan informatie is groot. Daarnaast een terugtredende overheid en een steeds groter beroep op de maatschappij om een bijdrage te leveren aan veiligheid.

Inspelen op ontwikkelingen (2/3)

- **Daling criminaliteit.** De daling in geregistreerde criminaliteit in de afgelopen twaalf jaar is substantieel. Een sluitende verklaring hiervoor is niet voorhanden. Enkele aannames:
  - De *security hypothese*: de preventiebereidheid in de samenleving is toegenomen, net als de investeringen daarin en de kwaliteit ervan.
  - Het herstel van de capaciteit en het gezag van het strafrecht; het gedoogtijdperk is verlaten.
  - Stimulerende actieve rol van de overheid naar een integraler en stimulerender rol.

  Er is niet met zekerheid te zeggen of er er ook een daadwerkelijke daling heeft plaatsgevonden, al is dit wel plausibel. Kanttekeningen bij de criminaliteitscijfers:
  - De indruk bestaat dat de daling van de criminaliteit deels door cybercrime teniet wordt gedaan, al is er geen hard materiaal. Tegelijkertijd is er ook substitutie van traditionele criminaliteit door cybercrime.
  - Er doet zich verharding en hogere geweldstoepassing voor en er lijkt sprake van uitbreiding van ondermijnende criminaliteit.
  - Door internationalisering ontstaan er nieuwe risico's, onder meer door 'import' van criminaliteit. Dit beeld is recent bevestigd in een studie van het CBS (11/2015).
  - Daling van criminaliteit betekent niet per definitie dat minder handhaving noodzakelijk is. Er is en zal altijd sprake zijn van een handhavingstekort, dit vraagt om scherpe keuzes.

Inspelen op ontwikkelingen (3/3)

- **Verwarde personen en verstandelijk beperkten.** Verwarde personen en verstandelijk beperkten vragen meer dan voorheen inzet van de strafrechtketen (verhoogde instroom) en politiële aanpak in het kader van de openbare orde. Er is te weinig probleemoplossend vermogen (complexe samenleving, ontwikkeling zorg, robotisering samenleving). Hier ligt een relatie met de zorg (VWS) en gemeenten.

- **Nadruk op preventie.** Er vindt in de maatschapij en politiek al langer een verschuiving plaats naar het leggen van nadruk op preventie, van investeren in de voorkant in plaats van de achterkant van de keten.

- **Economisch herstel**. Na de economische crisis is het herstel ingezet, maar omgeven met veel onzekerheid. Het belang van dit herstel en verdere economische ontwikkeling staat hoog op de agenda. Economische groei heeft baat bij een sterke rechtsstaat (*legal logistics* en *rule of law*).

- **Migratie.** De migratiestromen zijn als gevolg van de generieke ontwikkelingen en de daarmee samenhangende geopolitieke situatie sterk toegenomen. De reguliere stromen zijn stabieler.

- **Veiligheidssituatie.** Deze is onder invloed van genoemde generieke ontwikkelingen en de daarmee samenhangende geopolitieke situatie onder druk komen staan en een plausibele prognose is dat dit vooralsnog zo blijft.

Komen tot beleidsalternatieven (1/2)

- De probleemanalyse en de daaruit volgende 'drie sporen' geven – in combinatie met de beschreven trends en ontwikkelingen – richting bij het komen tot beleidsalternatieven. Er wordt onderscheid gemaakt tussen vijf onderdelen.

- **Strafrecht:** van opsporing en vervolging tot en met berechting en tenuitvoerlegging.
- **Civiel:** toegang tot het recht voor burgers en bedrijven. De *rechtsbijstand is niet betrokken.*
- **Jeugd:** zowel straf- als civiel recht voor jeugdigen, inclusief kinderbescherming en jeugdzorg.
- **Veiligheid:** veiligheidsregio's, politie, NCTV en inlichtingendiensten.
- **Vreemdelingen:** de taskforce heeft zich beperkt tot de reguliere vreemdelingenketen, exclusief asiel.

- Voor elk van de onderdelen zijn voor de knoppen 1 (reikwijdte beleid), 2 (in- door- en uitstroom) en 3 (werkprocessen en governance) beleidsalternatieven opgesteld. Voor de knoppen 4 (informatiegestuurd werken), 5 (objectivering van resultaten) en 6 (dialoog en communicatie) zijn breed toepasbare generieke beleidsalternatieven geïnventariseerd.

Komen tot beleidsalternatieven (2/2)

Naast de uitgangspunten die vanuit de analyse voor alle onderwerpen gelden, zijn nog enkele specifieke accenten te onderscheiden:

- **Strafrecht:** vooral proberen meer ruimte te geven aan maatschappelijk oplossend vermogen en daardoor strafrecht effectiever inzetten.
- **Jeugd:** ingezette koers met ruimte voor maatschappelijk oplossend vermogen doorzetten met 'strenger opvoeden, consequenter straffen‵, 'dichter bij het kind, effectiever en korter'; en 'voorkomen maatschappelijke schade'.
- **Civiel:** koersen op laagdrempelige rechtspleging als hoeksteen van rechtstatelijkheid; 'recht dichtbij burgers brengen opdat problemen voorkomen kunnen worden of zo snel mogelijk opgelost’.
- **Vreemdelingen:** koersen op klantgerichte benadering van bedrijfsleven en burgers en ondersteunen van economische groei door efficiëntere werkprocessen en inrichting organisatie.
- **Veiligheid:** slimmer samenwerken in netwerkorganisaties, efficiënter werken door stroomlijnen.

Op de volgende pagina’s zijn de beleidsalternatieven voor ieder spoor geclusterd per keten en per knop weergegeven.

Spoor A: Effectiever beleid

Strafrecht
Knop 1: Reikwijdte beleid

- Bevoegdheden verkeershandhaving verleggen
- Softdrugsteelt reguleren
- Meer verantwoordelijkheid maatschappij
- Investeren in preventie en repressie

Strafrecht
Knop 2: In-, door- en uitstroom

- Voorlopige hechtenis beperken
- Korte celstraffen omzetten in taakstraf of ET
- Betere selectie door politie aan voordeur
- Digitaal betekenen strafrechtelijke dagvaardingen
- Hoge transacties als hoofdregel
- Geschikte zorgopvang verwarde personen
- Integrale aanpak ondermijnende criminaliteit

Civiel
Knop 1: Reikwijdte beleid

- Alternatieve geschillenbeslechting en online tools
- Infrastructuurbijdrage bij grote faillisementen

Civiel
Knop 2: In-, door- en uitstroom

- Verruiming collectieve afdoening
- Vereenvoudiging hoger beroep en cassatie

Jeugd
Knop 1: Reikwijdte beleid

- Leeftijd jeugdstrafrecht ophogen
- Overheidsbrede inzet op preventie

Jeugd
Knop 2: In-, door- en uitstroom

- Overheidsbrede inzet op preventie
- Adolescentenbescherming

Veiligheid
Knop 1: Reikwijdte beleid

- Structuur en bekostiging veiligheidsregio’s

Vreemdelingen
Knop 1: Reikwijdte beleid

- Verlagen leges kennis en talent
- Migrant welkom indien bijdrage aan economie
- Format Eigenverklaring aanvragen gezinsmigratie
- Vereenvoudigen procedure Turkse onderdanen

Vreemdelingen
Knop 2: In-, door- en uitstroom

- Terugkeer reguliere vreemdelingen

Spoor B: Kwaliteit werkprocessen

Jeugd
Knop 3: Herzie werkprocessen en governance

- Magistratelijke rol Raad voor de Kinderbescherming
- Herinrichten vrijheidsbeneming justitiële jeugd

Veiligheid
Knop 3: Herzie werkprocessen en governance

- Aansluiting en coördinatie burgermeldingssystemen
- Samenwerking Defensie, Veiliheidsregio's, Politie (opleiden, trainen en oefenen, en simulatie)

Civiel
Knop 3: Herzie werkprocessen en governance

- Eenvoudiger proces-, bewijs- en beslagrecht

Vreemdelingen
Knop 3: Herzie werkprocessen en governance

- Visataken van Buza naar IND
- Naturalisatietaken naar gemeenten of IND

Vreemdelingen
Knop 4: Naar informatiegestuurd werken

- E-dienstverlening
- Eenduidige inkomensdefinitie
- Ambtshalve verlengen vergunningen
- Stoppen met verlengingen

VenJ breed
Knop 4: Naar informatiegestuurd werken

- Gegevens legacysystemen ontvlechten naar datalaag
- Inrichten Data Analytics over de grenzen van organisaties heen (NP, OM, CJIB, NFI, Jusitis, IND)
- Investeren in experimenteren met broedkamer op basis van standaard tools
- Rationaliseren legacy vanuit ketenperspectief

Spoor C: Objectiveren prestaties

VenJ breed Knop 5: Objectiveren van de resultaten
• Van inputgegevens naar outputgegevens en effecten
• Gaten in de informatievoorziening opvullen en daardoor beter (maatschappelijk) verantwoorden
• KPI's breder ontwikkelen (naar KPI's voor ketens en netwerken)
• Bekostigingssystemen daarop ijken en perverse prikkels opsporen en verwijderen
• Ruimte voor professionals respecteren ipv robotisering met te snelle en teveel regels
• Ketenbrede uitvoeringstoetsen ontwikkelen en verplicht stellen bij wetsontwerpen

VenJ breed Knop 6: Dialoog en communicatie
• Proactieve communicatie over werk en resultaten, óók over dat wat misloopt
• Permanent gesprek met overheidspartijen en andere organisaties organiseren en volhouden
• Inzet social media op permanente basis
• Vaste incidentenaanpak herijken en vaststellen voor de hele VenJ brede organisatie
• Met nieuwe aanpak direct gaan experimenteren
• Interne organisatie volgens dezelfde principes: proactief, transparant, gesprek, leren. ' Tone at the top' vereist zichtbaarheid, luisteren, reageren en volhouden

Budgettaire gevolgen (1/3)

Onderstaand zijn de budgettaire gevolgen van de beleidsalternatieven in kaart gebracht. Deze vragen om uitwerking en zijn dan ook niet bedoeld om direct over te nemen. Het betreft een eerste indicatie van structurele opbrengsten (dan wel kosten). Exacte bedragen zijn afhankelijk van de precieze uitwerking van de voorstellen. Daarnaast moet in veel gevallen rekening worden gehouden met frictiekosten of eenmalige investeringen en een geleidelijke jaarlijkse oploop in de besparingen.

Beleidsalternatief	Opbrengst
Strafrecht	
1. Bevoegdheden verkeershandhaving verleggen	7,5 mln.
2. Softdrugsteelt reguleren	25 mln.
3. Meer verantwoordelijkheid maatschappij	17 mln.
4. Investeren in preventie en repressie	-50 mln.
5. Voorlopige hechtenis beperken	8 mln.
6. Korte celstraffen omzetten in taakstraf of ET	7 mln.
7. Betere selectie politie aan de voordeur	50 mln.
8. Digitaal betekenen strafrechtelijke dagvaardingen	6 mln.
9. Hoge transacties als hoofdregel	al ingeboekt
10. Geschikte zorgopvang verwarde personen	n.t.b.
11. Integrale aanpak ondermijnende criminaliteit	30 mln.

Budgettaire gevolgen (2/3)

Beleidsalternatief	Opbrengst
Civiel	
1. Alternatieve geschillenbeslechting en online tools	n.t.b.
2. Infrastructuurbijdrage bij grote faillisementen	2,5 mln.
3. Modernisering civiele rechtspleging	
a. Vereenvoudiging hoger beroep en cassatie	8 mln.
b. Verruiming collectieve afdoening	2 - 10 mln.
c. Vereenvoudiging proces-, bewijs- en beslagrecht	4 mln.
Jeugd	
1. Aanpassen leeftijd strafrechtelijke aansprakelijkheid	4 – 10 mln.
2. Overheidsbrede inzet op preventie en 3. Adolescentenbescherming	-50 mln.
4. Magistratelijke rol Raad voor de Kinderbescherming	1 - 3 mln.
6. Herinrichten vrijheidsbeneming justitiële jeugd	1 - 3 mln.
Veiligheid	
1. Structuur en bekostiging veiligheidsregio's	2 mln.
2. Aansluiting en coördinatie burgermeldingssystemen	-
3. Samenwerking Defensie, Veiliheidsregio's, Politie	-

Budgettaire gevolgen (3/3)

Beleidsalternatief	Opbrengst
Vreemdelingen regulier	
1. Verlagen leges kennis en talent	-2 mln.
2. Arbeidsmigrant welkom indien bijdrage aan economie	n.t.b.*
3. Format eigenverklaring aanvragen gezinsmigratie	2 - 3 mln.
4. Vereenvoudigen procedure Turkse onderdanen	7 - 9 mln.
5. Terugkeer reguliere vreemdelingen	-1 mln.
6. Visataken van Buza naar IND	1 -3 mln.
7. Naturalisatietaken gemeenten naar IND	al ingeboekt
8. Eenduidige inkomensdefinitie	0 - 1 mln.
9. Ambtshalve verlengen vergunningen	0 - 1 mln.
10. Stoppen met verlengingen	0 - 1 mln.
10. e-Dienstverlening	al ingeboekt
* opbrengst voor NLse economie door CPB becijferd op 740 mln.	
VenJ breed	
1. Diverse voorstellen voor informatiegestuurd werken	-15 mln. (incid.)
2. Diverse voorstellen voor objectivering van resultaten	-
3. Diverse voorstellen voor dialoog en communicatie	-

DEEL 3

AANBEVELINGEN VOOR IMPLEMENTATIE

Vervolgtraject (1/2)

- Om van "Incident naar Impact" te komen en de verandering te laten doorwerken in beleid, in werkprocessen en in 'objectivering' van resultaten is een grondige meerjarige aanpak noodzakelijk, er zijn geen *quick wins*.
- Er lijkt overtuiging te zijn van de noodzaak van een ander kompas en er is enthousiasme over de gedane voorstellen. Dat leidt echter niet automatisch tot implementatie, aangezien daarvoor ook meerjarig politiek en bestuurlijk draagvlak nodig is en daartoe ingevulde randvoorwaarden.
- De voorstellen zijn bovendien niet in alle aspecten 'af'; het verder doorontwikkelen van inhoud en implicaties is nodig.
- Dit kan in een **Taskforce 2** gestalte krijgen, waarin het komende jaar onder verbindende regie uitwerking van voorliggende rapportage plaatsvindt naar drie sporen:
    - Effectiviteit en doelmatigheid in beleid en ketens;
    - (Informatiegestuurde) werkprocessen en resultaatmeting;
    - Dialoog en communicatie.
- De organisatie van het eerste spoor (beleid en ketens) is omvangrijk. Hier kan verbinding worden gelegd met het strategietraject onder leiding van Stavros Zouridis.
- In afstemming met dat traject kan worden gekomen tot inhoudelijke thema's die onderdeel moeten gaan vormen van de toekomstvisie van VenJ. Langs deze thema's kan beleidsinhoudelijk verder invulling worden gegeven aan de uitwerking van (nieuwe) beleidsalternatieven en de verbinding tussen deze voorstellen.

Vervolgtraject (2/2)

- Naast het instellen van een Taskforce 2, wordt aanbevolen een **rijksbrede VenJ-beleidstoets** te introduceren, beginnend met agendering in het SGO: grote beleidsvoornemens en nieuwe wet- en regelgeving binnen het Rijk moeten worden getoetst op rechtstatelijke aspecten en eventuele criminogene effecten. Hiermee kan bijv. fraude a.g.v. het nieuwe pgb-stelsel worden voorkomen.
- Voor de uitvoerbaarheid worden **ketenbrede uitvoeringstoetsen** geadviseerd. Deze worden bij ingediende wetsontwerpen gevoegd.
- Maak ruimte voor **experimenten**. Geef innovatiebudgetten aan de werkvloer. Stel een Raad voor Onderzoek en Ontwikkeling in (incl. bedrijfsleven), t.b.v. VenJ-brede invoering en borging van nieuwe technologieën.
- Tot slot: veranker het ontwerp en gebruik van **strategische scenario's** weer structureel in de organisaties, bijvoorbeeld bij het WODC.

Implementatiestrategie

- De komende paar jaar zijn gelet op de urgentie het tij te keren cruciaal, ook met het oog op verkiezingen en een nieuw kabinet. Dit vergt de komende tijd een open en actieve houding naar de politiek.
- Het voorgestelde kompas vergt ook draagvlak bij partners buiten VenJ, zoals andere departementen en andere overheden.
- Lopende een eventueel vervolgtraject (taskforce 2) kan de dialoog met departementen en het lokaal gezag al beginnen en onder regie door meerdere sleutelpersonen opgepakt worden (tone at the top!).
- Er dient oog te zijn voor de reeds lopende veranderbelasting bij betrokken organisaties. Niet alles kan dus in één keer en tijd en middelen zijn een vereiste.
- De voorstellen van de taskforce vormen een geheel vanuit een samenhangende analyse. Dat betekent dat het rapport niet behandeld dient te worden als 'snackbar-model'. Uiteraard kunnen binnen de uitgestippelde richting keuzes worden gemaakt inhoudelijk en in tijd.
- De taskforce heeft **twee routes** uitgestippeld waarlangs het veranderdoel kan worden behaald en op basis waarvan een implementatie aanpak kan worden gevormd.

Route 1: Langzaam bouwen

- In deze route wordt uitgegaan van het vasthouden aan het niveau van de (gedaalde) geregistreerde criminaliteit en wordt – vanwege afwezigheid van beschikbare middelen – niet geïnvesteerd in het oppakken van nieuwe fenomenen en een daling van het handhavingstekort.
- Stap voor stap worden onderwerpen vanuit het nieuwe frame aangevat. Zo wordt de druk op VenJ in een langzaam tempo verminderd. Langzaam, omdat continuïteit geborgd moet blijven en er dus relatief weinig veranderruimte resteert.
- Als besparingen opnieuw geïnvesteerd kunnen worden ligt het tempo wat hoger, maar dit zal in dat geval pas na enkele jaren geleidelijk het geval zijn.
- Het risico van deze route is dat het tempo zo laag wordt, dat de verandering niet geloofwaardig blijft of dat alleen losse, kleine dingen worden gedaan (‘snackbar model’).
- Het is dan ook belangrijk wat binnen de beperkte ruimte wel of niet wordt opgepakt. Het is van belang dan juist de koersbepalende voorstellen te verwezenlijken, omdat er anders te weinig impact en uitstraling is.
- Bijvoorbeeld: voorlopige hechtenis beperken, korte celstraffen omzetten, leeftijd jeugdstrafrecht verhogen, arbeidsmigratie koppelen aan economie, broedkamer realiseren, ketensamenwerking, incidentenaanpak en dialoogimpuls.

Route 2: Investeringsagenda

- In deze route wordt geprobeerd de dalende tendens van geregistreerde criminaliteit door te zetten en tegelijk te werken aan de niet-geregistreerde criminaliteit, toegespitst op prioritaire gebieden van het handhavingstekort.
- Het pro-actief aanpakken van nieuwe criminaliteitsvormen (cybercrime, internationale misdaad, corruptie, etc.) staat op de agenda. Er wordt ingezet op een persoonsgericht slachtofferbeleid en een persoonsgerichte daderaanpak.
- Daarnaast wordt werk gemaakt van de werkprocessen en de resultaten. Er wordt geïnvesteerd in de kwaliteit van ketens en in rendementsverhogers, zoals een VenJ-broedkamer.
- Er wordt extra geïnvesteerd in onder meer preventie en hoogwaardige kwaliteit. Hiertoe kunnen business cases worden opgesteld, die ook structurele baten op langere termijn moet laten zien, zowel in termen van budget als in termen van lagere criminaliteit.
- Deze route kenmerkt zich door het brede vlak waarop zaken opgepakt worden. Toch zal ook dat gespreid moeten zijn in de tijd teneinde overbelasting te voorkomen. Ook is het verstandig niet met een big bang aanpak te werken en wel volgens de aanpak eerst bedenken en ontwerpen,daarna uitproberen en dan breed toepassen.
- De kwetsbaarheid in deze route is het politiek-bestuurlijke draagvlak, de beschikbaarheid van de vereiste middelen en de regie op het proces om het verandervermogen optimaal te benutten.

Nationale Politie (1/2)

- De Nationale Politie vervult een essentiële rol in het functioneren van de ketens binnen VenJ en daarmee in de realisatie van de missie van VenJ. De organisatie is dus op zijn plek bij dit ministerie.
- De gebiedsgerichte taken op lokaal niveau dragen bij aan preventie, aan vroegtijdig signaleren en interveniëren. Deze taken zijn ook van belang voor de zichtbaarheid van de rechtsstaat en het veiligheidsbeleid.
- In de functionele taken wordt onder meer bijgedragen aan opsporing en daarmee aan de belangrijke eerste schakel in de keten die onder meer leidt tot passend repressief en corrigerend optreden.
- Er moet – nu de vorming van de NP een eind op weg is – aandacht komen voor het vernieuwen en het kwalitatief toekomstbestendig maken van de politie (het werk, de medewerker, de organisatie).
- In de omslag van reorganisatie naar ontwikkeling kan een stap naar voren in de keten worden gezet (prominentere ketenpartner).
- Binnen enkele jaren kan een aanzienlijke stap worden gezet in het verhogen van het (opleidings)niveau, betere taakspecialisatie (financieel-economisch, cyber, etc.) en de algehele vernieuwing qua werkwijze bij de politie. Vervanging van personeel door hoger opgeleid personeel komt tegemoet aan de ontwikkeling.

Nationale Politie (2/2)

- Het dubbel slot op de politie (budget én sterkte) werkt daarbij belemmerend voor vooruitgang en innovatie in de politieorganisatie. Juist nu de politie een stap vooruit gaat maken werkt dat frustrerend.
- Het beëindigen van het dubbel slot is vanwege de cruciale rol in de hele keten zowel noodzakelijk als gevoelig. Er zal terecht worden gevraagd naar garanties dat op lokaal niveau een effectieve politie-inzet blijft bestaan. In de uitwerking kan worden bezien hoe dit zonder *big bang* stapsgewijs bereikt kan worden (voorbeeld Denemarken). Een eerste stap kan het werken met een bandbreedte zijn.
- Hiervoor is een businesscase te maken. Aangezien werk zal wegvallen door informatie gestuurde processen met grotere effectiviteit en minder uitval is enerzijds minder personeel nodig. Anderzijds dient te worden geïnvesteerd in personeel met specifieke competenties. Per saldo is budgettaire winst te boeken.
- Om flexibilisering mogelijk te maken is adequatere verantwoording cruciaal. Er dient meer te worden ingezet op ontwikkeling van output- en effectgegevens, die kunnen worden gebruikt in combinatie met de inputgegevens.
- De druk op de knellende kaders dient transparanter te worden gemaakt en te worden verlicht door impact analyses ten aanzien van implementatie en resultaten van beleid.

Dienst Justitiële Inrichtingen

- Het Masterplan DJI vraagt op dit moment veel van de organisatie. Het draagt bij aan het oplossen van budgettaire problemen en zorgt in beperkte mate voor capacitaire krimp.
- Door de voortgaande daling van criminaliteitscijfers en behoefte aan celcapaciteit is er ruimte voor verdere krimp van de organisatie. Enkele voorliggende beleidsalternatieven dragen hier ook aan bij.
- De taskforce adviseert te werken aan een vervolgplan beperking capaciteit, inclusief de gevolgen voor personeel en voor gebouwen.
- In verband met structurele onzekerheid over de behoefte aan celcapaciteit (vanwege te implementeren beleidsalternatieven en onzekerheden in de strategische scenario's) moet flexibiliteit een onderdeel van een vervolgplan zijn.
- DJI heeft een goede prestatie geleverd met het lopende Masterplan en geleerd om te gaan met de gevolgen voor personeel en voor gebouwen en zal die kunnen benutten voor een vervolgkrimp.
- Afhankelijk van de te maken keuzes kan dit op middellange termijn leiden tot substantiële besparingen, weliswaar voorafgegaan door incidentele frictiekosten en investeringen.

DEEL 4

FACTSHEETS PER VOORSTEL

Factsheets

Hierna volgen factsheets waarin een beknopte uitwerking wordt weergegeven van de verschillende beleidsalternatieven. Per beleidsalternatief wordt ingegaan op de doelstelling en onderbouwing, op de budgettaire gevolgen en op uitvoerbaarheid van het voorstel. De vermelde budgettaire gevolgen betreffen een indicatie van de opbrengsten en vergen in de meeste gevallen nadere uitwerking.

Factsheets Strafrecht

Effectievere verkeershandhaving en inzet politie

Bevoegdheden verkeershandhaving verleggen

Beleidsalternatief

Politie handhaaft op verkeersovertredingen waar dat vereist is. Gemeenten, provinciën en RWS kunnen in aanvulling daarop ook handhaven.

Onderbouwing

- Verkeershandhaving moet gericht zijn en blijven op verkeersveiligheid en het beschermen van milieunormen.
- Op een deel van de verkeersovertredingen wordt niet gehandhaafd, vanwege capaciteitsgebrek bij politie. Gemeenten klagen daarover.
- Deel van verkeershandhaving is geen kerntaak van politie (wel ongevallen etc).
- Inzet verkeershandhaving voor opsporing ("bijvangst") is recent onrechtmatig verklaard door gerechtshof.
- Gemeenten hebben de wens uitgesproken om BOA's in te zetten voor verkeershandhaving. RWS heeft een pilot op snelwegen (boete bij rijden op een X-rijbaan). In de praktijk lijkt er dus behoefte te zijn aan deze maatregel.

Budgettaire gevolgen

Afhankelijk van uitwerking. Als 1/5 deel van de verkeershandhavingsteams bij de NP wegvalt, levert dat 7,5 mln. op. Meeropbrengst aan boetes t.o.v. huidig niveau valt toe aan betreffende overheden.

Uitvoerbaarheid

- Nieuwe wetgeving is vereist (uitbreiding bevoegdheden boa's) en boa's moeten worden opgeleid. Voorstel is realiseerbaar op een termijn van 2-4 jaar.
- Inning van boetes nog steeds via CJIB laten lopen (CJIB kost VenJ netto nul), t.b.v. voorkomen versnippering inning en onduidelijkheid bij burgers.
- Vergt bestuurlijke afstemming en goede afbakening tussen de handhavende instanties.

Consistent drugsbeleid en terugdringen illegale hennepmarkt

Softdrugsteelt reguleren

Beleidsalternatief

De teelt van softdrugs op basis van vergunningen met strikte voorwaarden toelaten.

Onderbouwing

- Het huidige beleid is inconsistent, leidt tot illegale praktijken, een grote criminele markt en overlast voor lokale overheden. Capaciteit politie en OM schiet op dit punt tekort.
- Het strafrechtelijk aanpakken treft nu niet altijd de kopstukken, maar geregeld ook de personen – geregeld kwetsbaren in de samenleving – die de teelt voor hen verzorgen.
- In het voorstel kunnen politie en OM capaciteit richten op de illegale (niet vergunde) hennepteelt, zoals de teelt die puur voor de export is bedoeld (op dit moment naar schatting 60-80 %).
- Gezondheidsrisico's worden beperkt, doordat agv vergunningverlening controles mogelijk zijn.

Budgettaire gevolgen

Indien – zoals in deze variant – niet volledig wordt gelegaliseerd blijft besparing op handhaving beperkt. Besparingen bij politie, OM, ZM en DJI hangen sterk af van uitwerking van de maatregel en worden voorlopig geschat op ca. 25 mln. Bezien moet worden of via vergunningen en fiscale inkomsten budgettaire winst is te behalen.

Uitvoerbaarheid

- Aanpassing van de OM-Aanwijzing en nieuw beleid is mogelijk, maar wetgeving geeft een meer solide basis. Momenteel geen politieke meerderheid. Realiseerbaar op een termijn van 3-5 jaar.
- Internationaalrechtelijke verplichtingen vormen een grote horde. Nederland zal in EU-verband moeten pleiten voor een nieuwe interpretatie van het relevante EU-Kaderbesluit en daarvoor een meerderheid moeten vinden.

Verleggen verantwoordelijkheid

Meer kosten neerleggen bij maatschappij

Beleidsalternatieven

1. Alcoholtaks invoeren voor horeca en supermarkten die 's nachts open zijn;
2. Eigen verantwoordelijkheid van bedrijven bij cybercrime;
3. Verlagen vergoeding van opsporingskosten aan providers.

Onderbouwing

1. Grote alcoholconsumptie leidt tot overlast die vaak politieinzet vergt. Bij vergunningverlening voor alcoholverkoop (tussen 23.00 en 6.00 uur) als voorwaarde stellen dat ieder jaar alcoholtaks moet worden afgedragen (naar voorbeeld van *levy* in VK).
2. Beveiligingsbedrijven certificeren voor leveren van bewijs van cybercrime, opdat het onderzoek dat zij al doen in opdracht van bedrijven die slachtoffer zijn van cybercrime tijdens het opsporingsonderzoek benut kan worden. Voorkomt dubbel werk door politie. Meer verantwoordelijkheid neerleggen bij het bedrijfsleven t.a.v. preventie van cybercrime. Strafrecht inzetten voor structurele vormen van cybercrime.
3. Providers krijgen nu een jaarlijkse vergoeding van 11 mln als vergoeding van opsporingskosten (bijv. voor tapkosten), deze kan worden verlaagd. Anderen (burgers, bedrijven) die meewerken aan een opsporingsonderzoek krijgen daar geen vergoeding voor. Maatschappelijke kosten worden verspreid gedragen.

Budgettaire gevolgen

Alcoholtaks: 13 mln.; Cybercrime: waarschijnlijk netto nul (maar vergt dus ook geen nieuwe investeringen); Verlagen vergoeding opsporingskosten: 4 mln.

Uitvoerbaarheid

Nieuwe wet- en regelgeving is voor deze drie maatregelen vereist, kan op een termijn van tussen de 2 en 5 jaar worden gerealiseerd. Gemeenten moeten de alcoholtaks jaarlijks gaan innen.

Druk op dalende criminaliteit hoog houden

Investeren in preventie en repressie

Beleidsalternatief

Op diverse terreinen investeren in preventie en repressie.

Onderbouwing

1. Intensiveren publiek-private samenwerking: meer eigen verantwoordelijkheid voor veiligheidszorg bij de private sector neerleggen. Bedrijven moeten adequate maatregelen treffen, alvorens zij een beroep kunnen doen op de overheid.
2. Gerichte focus structurele dadergroep: beperkte groep daders veroorzaakt een groot deel van de criminaliteit. Een gerichte focus maakt een effectievere aanpak mogelijk (bijv. combinatie van straffen per dader). Van zaakgericht naar subjectgericht.
3. Gerichte focus op preventie van herhaald slachtofferschap: een deel van de strafbare feiten betreft slachtoffers die al eerder slachtoffer zijn geweest van vergelijkbare feiten. Specifieke interventies en bijzondere aandacht kan hier verandering in aanbrengen (bijv. onderscheid slachtoffers huiselijk geweld of slachtoffers die in criminele kringen verkeren).
4. Druk hoog houden: criminaliteit neemt toe als er minder aandacht is voor specifieke strafbare feiten vanuit de strafrechtketen (bijv. woninginbraak en overvallen namen toe, nadat er minder strafrechtelijke aandacht voor kwam).
5. Extra inzet vereist op aanpak ondermijnende criminaliteit: niet-vergunde hennepteelt, corruptie, hard drugs, rondtrekkende dadergroepen, grensoverschrijdende criminaliteit als mensenhandel/smokkel, zware fraude/witwassen en ernstige/structurele vormen van cybercrime.

Budgettaire gevolgen

De investeringen leiden, afhangend van te maken keuzes, tot structurele extra uitgaven van minimaal 50 mln. Hiertegenover staat dat veel maatregelen op termijn kunnen leiden tot een dalende instroom en daarmee besparingen.

Uitvoerbaarheid

De voorstellen zijn op vrij korte termijn uitvoerbaar. De voorstellen betreffen afspraken op bestuurlijk niveau en/of interdepartementaal niveau. Invoering kan op een termijn van 1-3 jaar.

Voorlopige hechtenis beperken

Beleidsalternatief

Na de fase van inverzekeringstelling als hoofdregel verdachten na vijf werkdagen vrijlaten, in combinatie met het opleggen van een borgsom of elektronisch toezicht.

Onderbouwing

- Nederland is binnen de EU een van de koplopers in het aantal verdachten dat in voorlopige hechtenis wordt gezet. Afgelopen jaren steeds meer aandacht binnen EU (bv. Raad van Europa) om andere alternatieven in te zetten en voorlopige hechtenis als *last resort* toe te passen.
- Ook binnen Nederland steeds meer discussie in de wetenschap en rechterlijke macht over het veelvoudig opleggen en verlengen van de voorlopige hechtenis.
- Inverzekeringstelling kan zes dagen duren (3+3), waarna nog vijf werkdagen extra zijn voor de eerste fase van het opsporingsonderzoek (forensisch bewijs veilig stellen, belangrijkste getuigen horen).
- Door een borgsom op maat voor te schrijven, wordt klassenjustitie voorkomen. Bij het elektronisch toezicht kunnen maatregelen als een contactverbod, gebiedsverbod en/of gebiedsgebod worden opgelegd.

Budgettaire gevolgen

Besparing op uitgaven aan rechtsbijstand en schadeloosstellingen: ca. 8 mln.

Uitvoerbaarheid

Het voorstel vergt nieuwe wetgeving, invoering kan op een termijn van 3-4 jaar. Binnen de EU kan Nederland zo laten zien dat er tegemoet wordt gekomen aan de kritiek.

Er dient onderzoek naar de implicaties voor de uitvoeringspraktijk plaats te vinden.

Doelmatiger straffen

Korte celstraffen omzetten in taakstraf of ET

Beleidsalternatief

Korte gevangenisstraffen in de regel omzetten in elektronisch toezicht of een taakstraf.

Onderbouwing

- Relatief veel verdachten worden gestraft met een korte gevangenisstraf. Dit is feitelijk enkel een vergeldingsmaatregel, aangezien het te kort is om gericht te zijn op resocialisatie. De potentiële nadelige effecten zijn groot, bijv. verlies van werk/netwerk/familie, wat recidive juist kan vergroten.
- De afschrikwekkende werking van gevangenisstraffen blijkt in de praktijk minder sterk dan vaak gedacht.
- Korte gevangenisstraffen omzetten in elektronisch toezicht of een taakstraf, geeft meer mogelijkheden tot het straffen op maat. Hierbij kan ook worden gewerkt met nachtdetentie.
- De rechter kan gemotiveerd beslissen dat een gevangenisstraf wel moet worden uitgezeten, bijv. bij veelplegers.
- In België worden gevangenisstraffen tot vier maanden omgezet in elektronisch toezicht. Recidive cijfers daar zijn na vijf jaar 24% tegenover een gevangenisstraf met 46%. In Nederland is er na vijf jaar 47% recidive na detentie en 34% na een taakstraf.

Budgettaire gevolgen

Besparingen zijn mogelijk tot 7 mln.

Uitvoerbaarheid

Het voorstel vergt nieuwe wet- en regelgeving en kan op een termijn van 3-5 jaar worden ingevoerd. Heldere besluitvorming en communicatie naar zowel de politiek als de maatschappij is vereist. Doorontwikkeling van op te leggen taakstraffen en mogelijkheden elektronisch toezicht en nachtdetentie is hierbij essentieel.

Minder aangiften en meer doorverwijzingen

Betere selectie aan voordeur door politie

Beleidsalternatief

De politie maakt aan de voordeur beter onderscheid tussen zaken die de strafrechtketen in moeten en die daar buiten moeten bijven.

Onderbouwing

- De politie behandelt veel hulpvragen die niet altijd een aangifte vereisen. De politie brengt daarom een selectie aan in de hulpvragen en verwijst meer door.
- Zo kan de juiste interventie plaatsvinden op elke hulpvraag. Een burger/bedrijf krijgt hiermee de hulp die nodig is en de strafrechtketen wordt ingezet daar waar vereist.

Budgettaire gevolgen

Afhankelijk van het aantal zaken dat kan worden doorverwezen. Voor zover het verwarde personen betreft gaat het om een potentiële besparing van 50 mln. Hierbij is uitgegaan van een totale besparing van 180 mln, min een herverdeling van besparingen naar VSW/gemeenten van 80 mln. en min een herinvestering in de NP van 50 mln., aangezien er nog steeds contact in het eerste stadium zal zijn met verwarde personen. Daarnaast zijn nog andere besparingen mogelijk voor hulpvragen die niet resulteren in een aangifte. Dat vergt echter een nadere beschouwing van het voorstel.

Uitvoerbaarheid

- De pilot die al loopt (Innovatiepitch VenJ november 2015) kan nader worden uitgebreid. Zo beter zicht krijgen op welke hulpvragen er zoal zijn.
- Duidelijke afspraken met ketenpartijen, zoals GGZ, moeten worden gemaakt.
- Het voorstel kan op een korte termijn worden ingevoerd: 1-3 jaar.

Betekenen bij de tijd

Langs digitale weg betekenen en oproepen

Beleidsalternatief

Dagvaardingen en oproepingen voor de terechtzitting in de regel digitaal betekenen.

Onderbouwing

- Politie moet jaarlijks 200.000 gerechtelijke brieven (dagvaarding/oproeping) betekenen. Hiervan wordt slechts 65% in persoon uitgereikt.
- Onjuiste betekeningen vergen onder meer uitstel van terechtzitting, wat tot meer werk leidt.
- Maatschappelijke ontwikkelingen zijn vergaand gedigitaliseerd. Ook andere overheden stappen over op digitaal communiceren. De strafrechtketen sluit hierbij aan door digitaal verdachten op te roepen.

Budgettaire gevolgen

Uitgaande van 80% digitale betekening kan dat 5-7 mln structureel besparen.

Uitvoerbaarheid

- Het voorstel vergt nieuwe wet- en regelgeving en kan op een termijn van 3-5 jaar worden ingevoerd. Er is een wetsvoorstel aanhangig dat met instemming van een verdachte digitale betekening mogelijk maakt. Dit voorstel gaat verder.
- Een digitale identiteit invoeren met een bijbehorend e-mailadres/berichtenbox is in dit kader relevant. Estland heeft dit bijvoorbeeld ingevoerd.

Hoge transacties als hoofdregel

Beleidsalternatief

Hoge transacties waarvoor momenteel de grens vanaf 50.000,- wordt gehanteerd, als hoofdregel opleggen aan rechtspersonen die strafbare feiten plegen. Daarmee worden rechtspersonen op maat bestraft, gecombineerd met compliance-afspraken, schadeloos stellen van slachtoffers en persbericht.

Onderbouwing

- De natuurlijke personen van de verwijtbare top van een rechtspersoon, worden vervolgd. De betrokken rechtspersoon wordt bestraft met een hoge transactie, aangezien hier geen gevangenisstraf aan kan worden opgelegd.
- De winst die met de strafbare activiteiten is vergaard kan met deze straf snel worden ontnomen, compliance-maatregelen opleggen en een schadevergoedingsregeling voor slachtoffers kan worden getroffen.
- Bij de transactie kunnen afspraken worden gemaakt over bewijslevering door de rechtspersoon, t.b.v. vervolging van de betrokken natuurlijke personen.
- Dit alles leidt tot een werklastbesparing voor zowel OM als ZM. Bovendien wordt maatschappelijke schade a.g.v. faillissement (gedwongen ontslagen, uitkeringen etc) van een bedrijf vanwege een langdurige gerechtelijke procedure voorkomen.

Budgettaire gevolgen

De ontvangsten uit schikkingen en afpakken zijn in de begroting 2016 reeds structureel opgehoogd met respectievelijk 100 mln. en 80 mln. Voorliggende maatregel kan helpen deze bedragen te realiseren. Het ligt niet in de rede deze bedragen nu nog verder te verhogen.

Uitvoerbaarheid

De hoofdregel moet worden: transactie, tenzij. Dit vergt een aanpassing van de OM-aanwijzing en goedkeuring van de TK.Eventueel kan de goedkeuring van de minister worden vervangen door een versnelde toets vooraf door een rechter-commissaris (ter voorkoming van het bezwaar dat er geen rechterlijke toets is). Dit vergt nieuwe wetgeving.

Instroom strafrechtketen beperken

Geschikte zorgopvang verwarde personen

Beleidsalternatief

Geschikte zorg bieden aan verwarde personen, door inzet van bestaande expertise en capaciteit van DJI.

Onderbouwing

- In een forensisch psychiatrisch centrum (FPC) of penitentiar psychiatrisch centrum (PPC) personen met een hoge zorgbehoefte én een hoog benodigd beveiligingsniveau opvangen. Binnen de GGZ is vaak geen geschikte opvang mogelijk, waardoor men uiteindelijk in de strafrechtketen belandt na het plegen van strafbare feiten.
- PI's inzetten voor opvang van verwarde personen met lichte zorg- en/of ondersteuningsbehoefte. Open setting, dus nadrukkelijk niet op een strafrechtelijke titel. Hiermee wordt zorg op maat geboden en bestaande capaciteit benut.

Budgettaire gevolgen

Financiëringsafspraken maken met VWS, gemeenten, zorgverzekeraars. Vergt een investering aan de voorkant, maar voorkomt inzet strafrechtketen en maatschappelijke kosten (overlast/strafbare feiten). Mogelijke besparingen zijn daarom nog nader te bepalen.

Uitvoerbaarheid

Voor zover nodig slechts gedeeltelijk nieuwe wet- en regelgeving. Deels vergen de voorstellen hergebruik van bestaande middelen. Kunnen dus al op redelijk korte termijn worden gerealiseerd (2-4 jaar).

Bestrijding ondermijnende criminaliteit

Intensiveren integrale aanpak

Beleidsalternatief

Sterker inzetten op de bestrijding van ondermijnende criminaliteit door:

1. Verplicht gemeenschappelijke en structurele aanpak;
2. Steviger integraal ontnemen van crimineel verworven geld.

Onderbouwing

- De integrale aanpak loopt en is zichtbaar succesvol. Deze aanpak moet nog sterker worden, door structureel in te zetten op een gecombineerde inzet van strafrechtelijke, bestuursrechtelijke en fiscale aanpak.
- O.a. door betere prioriteitstelling, burgemeesters een wettelijke taak geven in voorkomen en bestrijding georganiseerde misdaad met bestuurlijke instrumenten, bindende afspraken over te leveren capaciteit en verhogen bijdrage aan RIEC's.
- Aanzienlijke bedragen aan crimineel vermogen blijven onopgespoord. Er kan meer worden gedaan met de meldingen van de FIU over potentieel verdachte transacties (nu 2,4 miljard). In potentie kan meer crimineel geld worden ontnomen.

Budgettaire gevolgen

Beperkte investering (bijv. RIEC 0,7 mln en uitbreiding van de FIU) levert potentieel miljoenen aan ontnemingen op. Ook openstaande vorderingen, zoals verkeersboetes, kunnen zo effectiever worden geïnd. Afspraken maken over herinzet van een deel van het ontnomen geld, als incentive voor de betrokken uitvoeringsinstanties. Gelet op het aantal verdachte transacties wordt een aanname gedaan van 30 mln. aan extra opbrengsten, na initïële investeringen. Dit dient in een businesscase te worden uitgewerkt.

Uitvoerbaarheid

Een deel van de maatregelen vergt bestuurlijke afspraken en kan op een termijn van een jaar worden ingevoerd. Als wettelijke bevoegdheden worden uitgebreid dan duurt dat 2-4 jaar.

Factsheets Civiel

De gang naar de rechter beperken

Alternatieve methoden en online tools

Beleidsalternatief

Aanreiken van online juridische informatie en (reken)tools waarmee burgers een eerste indicatie kunnen krijgen van hun rechtspositie. Daarnaast meer geschillen op een eenvoudige, goedkope en kwalitatief hoogwaardige wijze laten beslechten door intensiever gebruik van buitengerechtelijke geschillenbeslechting.

Onderbouwing

- De gang naar de rechter kan worden beperkt door onder meer versterking van methoden voor alternatieve geschillenbeslechting.
- Daarnaast kan dit door middel van bijvoorbeeld vragenlijsten en ondersteund door databases gevuld met regelgeving en jurisprudentie.

Budgettaire gevolgen

Het streven zou zijn dat per jaar een 0,5% van de 1,4 mln. civiele zaken kan worden afgevangen

Uitvoerbaarheid

- Vergt een initiële investering en structureel onderhoud.
- Van belang om een goede en betrouwbare kosten-baten-analyse te hebben.

Profijtbeginsel bij faillisementen

Juridische infrastructuurbijdrage

Beleidsalternatief

Bij faillisementen overgaan tot het heffen van een juridische infrastructuurbijdrage als nader te bepalen percentage van de boedel, in aanvulling op de griffierechten.

Onderbouwing

Curatoren van hele grote faillissementen kunnen deze faillissementen in Nederland zeer low-cost kan afwikkelen, ondanks het feit dat men een groot beroep doet op de juridische infrastructuur en bovendien de betrokken rechters noopt tot grote tijdsinvesteringen om de benodigde expertise te kunnen opbouwen. Daarvan profiteren uit de aard der zaak alle crediteuren. Voor het beroep op de infrastructuur en het profijt dat daaruit wordt getrokken kan een bijdrage worden gevraagd.

Budgettaire gevolgen

2,5 mln. per jaar (o.b.v. extrapolatie 40-50 grote faillissementen over de afgelopen zes jaar).

Uitvoerbaarheid

Vormgeving en haalbaarheid vergt nadere bestudering.

Efficiënte en transparante juridische procedures

Modernisering civiele rechtspleging

Beleidsalternatieven (stelselaanpak)

Betreft een samenhangend pakket van maatregelen. De drie meest concrete en uitgewerkte alternatieven zijn uitgewerkt op de volgende pagina's:

- Vereenvoudiging hoger beroep en cassatie
- Verruiming collectieve afdoening
- Vereenvoudiging proces-, bewijs- en beslagrecht

Andere maatregelen:

- Duidelijker normering, bijv. bij alimentatiezaken;
- Onderzoek naar de verplichte sectorale voorschakeling van geschillencommissies en vereenvoudiging van het stelsel;
- Invoering proceskostenveroordeling voor bedrijven die geen lid van een geschillencommissie zijn;

Onderbouwing

De algemene aanname is dat juridische procedures efficiënter kunnen en dat de rechtsplegingsketen korter kan. Dat maakt de rechtspleging voor burgers en bedrijven efficiënter en transparanter.

Budgettaire gevolgen

Vergt eenmalige investering van 625.000 euro gedurende vier jaar (totaal: 2,5 miljoen euro). Besparingen tellen op tot in totaal ca. 15 mln. per jaar.

Uitvoerbaarheid

Komt tegemoet aan breed gedragen wens in samenleving en heeft steun van Raad voor de rechtspraak. Vergt wetgeving (2-3 jaar).

Verkorting procesketen

Vereenvoudiging hoger beroep en cassatie

Beleidsalternatieven

- Beperking c.q. afschaffing van het hoger beroep in zaken m.b.t.:
  - echtscheiding, alimentatiekwesties en vermogenskwesties (m.u.v. gezags- en omgangsbeslissingen t.a.v. de kinderen);
  - verhoging van de grens bij kantonrechterzaken waarbij geen hoger beroep mogelijk is van 2.000 naar 10.000 euro;
- In deze gevallen afschaffing van cassatie dan wel beperking tot schending van fundamentele beginselen of werken met een verlofstelsel.
- het overhevelen van (de facto m.n. administratieve) zaken m.b.t. de burgerlijke stand van de rechtbank naar de kantonrechter onder uitsluiting van hoger beroep.

Budgettaire gevolgen

Een tentatieve doorrekening van de financiële effecten van een beperking van het hoger beroep en cassatie leidt tot een geschatte structurele besparing (gecorrigeerd met verminderde griffierechten) van 6,8 mln. bij de vereenvoudigde afdoening van echtscheidingszaken en 1,2 mln. bij de verhoging van de appelgrens in kantonrechterzaken tot 10.000 euro. Tezamen een geschatte structurele besparing van 8 mln. per jaar.

Vermindering van het aantal individuele zaken

Verruiming collectieve afdoening

Beleidsalternatieven

- Invoeren van een collectieve schadevergoedingsactie;
- Concentreren van collectieve procedures bij één rechtbank;
- Invoering van een collectieve toevoeging;
- Formulering van criteria voor zogenaamde claimstichtingen;
- Verbeterd toezicht op vertegenwoordigers van gedupeerden in collectieve procedures.

Onderbouwing

Het stimuleren van de collectieve afdoening van zaken zal leiden tot een afname van het aantal individuele zaken. Daardoor levert het een besparing op aan inzet van mensen en middelen, en zouden in de rechtsbijstand kosten kunnen worden bespaard.

Budgettaire gevolgen

Als de ervaringen uit het verleden worden geëxtrapoleerd naar de toekomst, zou een geschatte besparing van tussen de 2 mln. (raming Raad voor de rechtspraak) en 10 mln. (raming ministerie) op jaarbasis kunnen worden gerealiseerd.

Efficiënter en transparanter procederen

Eenvoudiger proces-, bewijs- en beslagrecht

Mogelijke beleidsalternatieven

- Beperking van stukkenwisseling en salami-dossiers door het geding direct in volle omvang aan rechter voor te leggen;
- Vereenvoudiging bewijsrecht en invoering plicht tot bewijsverzameling aan begin procedure ter voorkoming dat partijen – achteraf gezien – onnodig een procedure starten;
- Terugdringen mogelijkheden getuigenverhoor en verbetering efficiency, bijvoorbeeld door maximering aantal getuigen;
- Eén procedure voor scheidende samenwoners en een vereenvoudigde afdoening van alimentatiegeschillen;
- Verruiming deelgeschilprocedure, zodat de rechter slechts over in omvang beperkte geschillen hoeft te oordelen;
- Uitbreiding prejudiciële procedure, waar rechters makkelijker voor finale uitspraak naar de Hoge Raad kunnen als gelijke rechtsvragen op meerdere plekken aan de orde zijn;
- Heroverweging van de criteria voor toevoegingen;
- Introductie van de mogelijkheid om zaken al in het begin als kennelijk ongegrond af te doen met directe proceskostenveroordeling;

Budgetaire gevolgen

Een tentatieve financiële schatting van de budgettaire aspecten door het departement en de Raad voor de rechtspraak leidt tot een besparing van 4 mln. euro op jaarbasis.

Factsheets Jeugd

Focus op optimale ontwikkeling van het kind

Leeftijd jeugdstrafrecht ophogen

Beleidsalternatief

Ophogen van de leeftijd van strafrechtelijke aansprakelijkheid van 12 jaar naar 14 of 16 jaar.

Onderbouwing

- Het doel is om jongeren zich met behulp van onderwijs, zorg en bescherming optimaal te laten ontwikkelen tot zelfstandige volwassenen. Het effect van straffen wordt bediscussieerd.
- Strafrecht wordt alleen daar ingezet waar noodzakelijk. Dit dwingt tot zoeken naar andere manieren om grenzen aan te geven (strenger opvoeden, consequenter straffen).
- De focus op preventie wordt versterkt.
- Ontwikkelingspsychologisch onderzoek toont aan dat jongeren onder de 14 jaar over het algemeen nog niet in staat zijn tot volwaardige deelname aan een strafproces.
- Nederland hanteert voor Europese begrippen momenteel een lage leeftijd als ondergrens.

Budgettaire gevolgen

Bij ophoging naar 14 jaar 4,5 mln., bij ophoging naar 16 jaar 10 mln. Kosten verschuiven mogelijk deels naar de zorg.

Uitvoerbaarheid

Aanpassing van het wetboek van strafrecht/wetboek van strafvordering is noodzakelijk.

Focus op optimale ontwikkeling van het kind

Overheidsbrede inzet op preventie

Beleidsalternatief

Overheidsbrede inzet op preventie door een gezamenlijke investeringsenveloppe met VWS, SZW,OCW en de VNG.

Onderbouwing

- In onderwijs, werk, sport, vrienden, etc. liggen de kansen voor jeugdigen.
- De focus moet maximaal gericht zijn op het voorkomen van instroom van jeugdigen in het justitiële (straf en/of bescherming) domein; ‘geen justitie, tenzij’.
- Preventie ligt buiten het justitiedomein (behalve generale en speciale preventie als doelen van het strafrecht). Preventie wordt maximaal gefaciliteerd vanuit andere departementen (VWS, SZW, OCW) en wordt uitgevoerd in het decentrale domein.
- VenJ huisvest kennis over de ontwikkeling van jeugdigen (bijvoorbeeld Raad voor de Kinderbescherming), deze kennis moet ‘naar voren’ ter versterking van de preventie.
- Preventie voorkomt instroom volwassenenstrafrechtketen.

Budgettaire gevolgen

Dit alternatief heeft een investering nodig, of in ieder geval een bundeling van budgetten die nu apart naar de verschillende departementen stromen. Te denken valt aan een jeugdpreventie-enveloppe van € 50 mln., te overleggen en te besteden door de betrokken departementen VWS, SZW, OCW en VenJ.

Uitvoerbaarheid

Dit vergt nauw samen optrekken met andere domeinen.

Focus op optimale ontwikkeling van het kind
Adolescentenbescherming

Beleidsalternatief

Continuering bescherming (en zorg) bij justitiële jeugd naar de leeftijd van 25 jaar (adolescentenbescherming).

Onderbouwing

- Door wettelijke volwassenheid bij 18 jaar krijgen jeugdigen niet altijd de bescherming en/of zorg die zij nog wel nodig hebben.
- De leeftijdsgrens van 18 jaar voor de inzet van kinderbescherming(smaatregelen) sluit niet aan bij wetenschappelijke inzichten in de ontwikkeling van jeugdigen; de hersenen zijn pas uitontwikkeld rond het 24ste levensjaar.
- Jeugdbescherming is erop gericht een jeugdige zelfstandig te maken, er bestaat echter een groep voor wie het zinvol is beschermingsmaatregelen langer door te trekken.
- Adolescentenbescherming sluit aan bij het op 1 april ingevoerde adolescentenstrafrecht; het strafrecht is aangepast aan wetenschappelijke inzichten in de ontwikkeling van jeugdigen.

Budgettaire gevolgen

Dit is onderdeel van de voorgestelde jeugdpreventie-enveloppe.

Uitvoerbaarheid

Aanpassing wetgeving kinderbeschermingsmaatregelen, onderzoek naar mogelijkheden voor continuering bescherming en zorg onder huidige wetgeving wordt onderzocht.

Kind centraal in de keten – herinrichten keten

Magistratelijke rol Raad vd Kinderbescherming

Beleidsalternatief

De justitiële jeugdbeschermingsketen effectiever inrichten door het herpositioneren van de RvdK.

Onderbouwing

- De RvdK onderzoekt én beslist over (een deel van) de kindbeschermingsmaatregelen. Hierdoor ontstaat een kortere keten en krijgt het kinder eerder bescherming en zorg.
- In het huidige systeem wordt het advies van de RvdK in 95% van de zaken overgenomen door de rechter.
- De gang naar de rechter blijft open door verzet/beroep.
- Parallel met de beschikking van de IND en de strafbeschikking van het OM.
- Er zijn ook andere varianten op het positioneren van de RvdK mogelijk:
    - Onderzoek GI/gemeente/VT, RvdK beslist
    - Onderzoek RvdK niet verplicht
    - RvdK decentraliseren

Budgettaire gevolgen (grove raming)

Een besparing van maximaal een paar miljoen.

Uitvoerbaarheid

Aanpassing burgerlijk wetboek en toetsing aan Europese rechtsregels over rechtsbeschermende waarborgen.

Kind centraal in de keten – herinrichten keten

Herinrichten vrijheidsbeneming jeugd

Beleidsalternatief

Lokaal maatwerk rond de vrijheidsbeneming van jeugdigen in plaats van landelijke justitiële jeugdinrichtingen (JJI's).

Onderbouwing

- In 2015 heeft de 'Verkenning Invulling Vrijheidsbeneming Justitiële Jeugd' plaatsgevonden.
- De instroom in de JJI's is de afgelopen jaren sterk gedaald, de instromers zijn grotendeels kortverblijvers (bijvoorbeeld preventief gehechten) en JJI's zijn vaak ver van de eigen leefomgeving gevestigd.
- Lokale plaatsen met flexibele beveiligingsniveaus.
- De jeugdige blijft dicht in zijn/haar leefsysteem. De lopende zorg, begeleiding en goede ontwikkelingen (school, sport) kunnen vastgehouden worden.
- Er blijven enkele (mogelijk twee) landelijke voorzieningen voor specialistische zorg en een hoog beveiligingsniveau.

Budgettaire gevolgen

Is afhankelijk van nader te nemen beleidskeuzes. VenJ kan door het sluiten van JJI's enkele miljoenen besparen, maar het lokale maatwerk vergt juist investering.

Uitvoerbaarheid

Wettelijk zijn er mogelijkheden, vooral in de inrichting van de lokale voorzieningen zal geïnvesteerd moeten worden.

Factsheets Veiligheid

Optimale schaalgrootte onderzoeken

Veiligheidsregio's efficiënter inrichten

Beleidsalternatief

In een volgend kabinet bezien op welke wijze op basis van een reeds aangekondigde evaluatie van de Wet veiligheidsregio's in 2019 de veiligheidsregio's effectiever en efficiënter kunnen worden ingericht, ook wat de schaalgrootte betreft.

Onderbouwing

- Het kabinet zal de Wet veiligheidsregio's inclusief de doorgevoerde verbeteringen in 2019 evalueren. In 2019 zijn ook de resultaten van de evaluatie van de Politiewet beschikbaar.
- Bij de evaluatie in 2019 zal ook de schaalgrootte van de veiligheidsregio's worden betrokken. Dit zou er toe kunnen leiden dat de 25 veiligheidsregio's op dezelfde schaal worden georganiseerd als de 10 regionale eenheden van de politie.

Budgettaire gevolgen

Enerzijds worden besparingen behaald (efficiencyvoordelen in de overhead en bestaffing), anderzijds zijn er meerkosten als gevolg van de bestuurlijke wijziging, waardoor een nieuwe organisatie op nationaal niveau moet worden ingericht voor de aansturing van het beheer van de veiligheidsregio's. De potentiële besparing wordt op termijn geschat op ca. 2 mln. structureel, voorafgegaan door incidentele frictiekosten.

Uitvoerbaarheid

Vermindering van het aantal veiligheidsregio's en het wijzigen van de bestuursvorm vergt een aanpassing van de Wet veiligheidsregio's.

NL Alert, Burgernet, Amber Alert etc.

Samenwerking bij burgermeldingssystemen

Beleidsalternatief

Meer coördinatie en samenwerking tussen verschillende burgermeldingssystemen, zoals NL Alert, Burgernet, Amber Alert etc. Zorg dat burgers ook foto's en sms-jes naar 112 kunnen sturen.

Onderbouwing

- NL-Alert is eigendom van VenJ/NCTV en wordt gebruikt door de veiligheidsregio's. BurgerNet en Amber Alert worden gebruikt door de politie en kennen verschillende eigendomsstructuren. Amber Alert is privaat, Burgernet is deels van de gemeente. 112 is eigendom van de politie en wordt gebruikt door politie brandweer en ambulancezorg.
- Onder deelnemers bestaat er een behoefte om tot integratie van de systemen te komen.

Budgettaire gevolgen

De opbrengst is vooral immaterieel: de systemen kunnen door meer samenwerking hun bereik vergroten en daardoor beter voldoen aan de verwachtingen van de samenleving. De vergroting van het bereik brengt meerkosten met zich mee en levert geen besparing op. Daarnaast gaan technologische ontwikkelingen snel, met niet in te schatten financiële consequenties.

Uitvoerbaarheid

Het betreft bestaande systemen met grote verschillen in doel, doelgroep, functionaliteit en techniek. Het op elkaar laten aansluiten zal lange tijd vergen, zowel het omzetten van de systemen, als het verwerven van draagvlak en de communicatie met en naar gebruikers en burgers. Denk hierbij aan een termijn van minimaal twee tot vijf jaar.

Veiligheidsregio's, Defensie, Politie

Oefen- en simulatiefaciliteiten delen

Beleidsalternatief

Samenwerking tussen veiligheidsregio's, Defensie, en Nationale Politie bij opleiden, oefenen, trainen en simulatie

Onderbouwing

Bij zowel veiligheidsregio's, Defensie en politie is oefenen en trainen een essentieel onderdeel van het dagelijkse werk. Bij deze organisaties bestaan er faciliteiten om oefenen en trainen te ondersteunen (bijvoorbeeld oefenterreinen, schietbanen, virtuele simulatie-omgevingen). Door – waar mogelijk - deze faciliteiten over en weer voor elkaar beschikbaar te stellen en innovatie te bundelen kan efficiencyvoordeel en bovendien kwaliteitsverbetering worden bereikt.

Budgettaire gevolgen

- M.b.t. veiligheidsregio's worden nauwelijks budgettaire effecten verwacht voor de VenJ-begroting (veiligheidsregio's worden voor 85% gefinancierd door gemeenten);
- Ten aanzien van de politie is het niet helder welke besparingen en investeringen/meerkosten met dit beleidsalternatief gepaard gaan. Over het eventuele voorziene rendement kan pas meer gezegd worden op basis van een op te stellen business case.

Uitvoerbaarheid

- De veiligheidsregio's (verlengd lokaal bestuur) bepalen zelf van welke oefen- en simulatiefaciliteiten zij gebruikmaken. De Minister van VenJ kan samenwerking op dit gebied niet verplichten.
- Ten aanzien van de politie vindt er op dit moment een herijking plaats van de huisvestingsportefeuille, waaronder de trainings- en oefenlocaties.

Factsheets Vreemdelingen

Reikwijdte beleid: NL aantrekkelijker voor buitenlands talent

Verlagen leges kennis en talent

Beleidsalternatief

Leges voor de aanvraag van zogenaamd zoekjaar en erkenning tot referent verlagen om kennisbehoud en ondernemerschap te bevorderen.

Onderbouwing

- Positief effect op de overheidsfinanciën via bijdrage aan ontwikkeling van de Nederlandse (kennis)economie;
- Tegemoetkoming aan wensen van de SER, het bedrijfsleven, de politiek en meerdere departementen;
- Toezegging gestand doen om toegang voor kennismigranten goedkoper te maken.

Budgettaire gevolgen

- Om dit te realiseren op een manier dat het werkelijk effect sorteert en ook aan de vraag vanuit de samenleving/bedrijfsleven voldoet, is voor beide voorstellen gezamenlijk structureel circa € 2,2mln nodig.
- De eventuele extra opbrengsten die dit voorstel meebrengt betreft meer belastingopbrengsten en komen dus niet ten bate van de VenJ-begroting.

Uitvoerbaarheid

Het Voorschrift Vreemdelingen moet worden aangepast. De legesverlaging kan op korte termijn plaatsvinden (mits beschikbaarheid €).

Reikwijdte beleid: NL aantrekkelijker voor buitenlands talent

Migrant welkom indien bijdrage aan economie

Beleidsalternatief

Verkennen hoe arbeidsmigratie meer gericht kan zijn op behoefte Nederlandse economie. Van: verschillende verblijfsdoelen ten behoeve van kennismigranten, arbeid in loondienst etc. Naar: iedereen met baan in Nederland kan een verblijfsvergunning krijgen, die afhankelijk is van het behouden van werk.

Onderbouwing

- Mogelijkheid clusteren in de verblijfsdoelen;
- Vereenvoudiging beslispraktijk;
- Komt de overzichtelijkheid voor de klant ten goede.

Clustering van verblijfsdoelen, bijvoorbeeld: studenten krijgen automatisch een verblijfsvergunning voor studie en zoekjaar en samenvoegen verblijfsdoel kennismigrant en 'arbeid in loondienst'.

Budgettaire gevolgen

Schatting obv. CPB-rapport (2012): de economische effecten van internationalisering in het hoger onderwijs. Internationale studenten hebben een positieve invloed op de overheidsfinanciën, ook als de kosten tijdens hun studie worden meegenomen. Bij een (levenslange) stayrate van 19% (Bijwaard 2010) bleek dit jaarlijks een positief effect van €740 mln op de overheidsfinanciën te hebben. Zelfs bij een stayrate van 2,5% is het effect volgens het CPB nog positief.

Uitvoerbaarheid

- Beleid meer inrichten op behoeften op de arbeidsmarkt stuit tot nu toe steeds op weerstand bij SZW. SZW is leidend ten aanzien van arbeidsmigratie. Verkenning kan bijdragen aan ontwikkelrichting. Versoepeling ligt door heel politiek spectrum gevoelig. Kost veel tijd en overleg.
- Versoepeling aan voorkant -> noodzaak handhaving + terugkeer: randvoorwaardelijk.

Herzie werkprocessen en governance

Format eigenverklaring gezinsmigratie

Beleidsalternatief

Een format eigenverklaring voor het aanvragen van gezinsmigratie leidt tot vereenvoudiging van de uitvoering van het gezinsmigratiebeleid. Deze maatregel houdt in dat uitsluitend in specifieke gevallen (aanvullende) stukken worden opgevraagd. Deze gevallen worden bepaald aan de hand van handhavingsprofielen.

Onderbouwing

- Versnellen van de procedure.
- Gemak voor de klant.
- Deze werkwijze past binnen het overheidsbrede dienstverleningsconcept van eenmalige gegevensuitvraag.

Budgettaire gevolgen

Naar verwachting behaalt de IND met de invoering van deze maatregel een besparing van 2,5 mln.

Uitvoerbaarheid:

Aanpassing Vreemdelingenwet noodzakelijk en invoering duurt ten minste één jaar. Ook moeten de handhavingsprofielen die zorgdragen voor een (geautomatiseerde) selectie van zaken waarin aanvullende stukken moeten worden opgevraagd op orde zijn. Dit zou binnen de termijn van de wetswijziging gerealiseerd moeten kunnen worden.

Snellere procedures in de keten

Vereenvoudigen procedure Turkse onderdanen

Beleidsaanpassing

Gelijkstellen van Turkse onderdanen aan EU-onderdanen (eventueel als alternatief in het kader van discussies over EU-lidmaatschap). Dit betekent in de praktijk vereenvoudiging van procedures voor toelating en verblijf van Turkse onderdanen.

Onderbouwing

- Procedures zijn nu arbeidsintensief, vanwege speciaal beleid als gevolg van een veertig jaar oud associatieverdrag Turkije-EU.
- Door het gelijkstellen van Turkse onderdanen aan EU onderdanen vervallen arbeidsintensieve toetsen en wordt het voor Turken makkelijker om rechtmatig verblijf in Nederlander te krijgen.
- Vereenvoudiging levert een besparing op voor IND.

Budgettaire gevolgen

Het meest vergaande scenario houdt in dat Turkse onderdanen gelijkgesteld worden met EU-onderdanen. Dat scenario's kent een geschatte besparing voor de IND van ongeveer 7-9 mln. De onderbouwing van de maatregel is gebaseerd op kwalitatieve ramingen en veel onzekere variabelen. Het beleidsterrein is onderhevig aan sterke veranderingen. Bovendien vergen maatregelen extra handhavingsactiviteiten.

Tegenover de besparingen staat: toename van recht op een uitkering, toeslag of andere publieke voorziening. Deze maatregelen kunnen dus leiden tot hogere kosten bij bijv. Belastingdienst, SZW of gemeenten.

Uitvoerbaarheid

Aanpassing Vreemdelingenwet; vergt ruimt twee jaar.

Politiek zeer gevoelig; wellicht ook internationale afstemming nodig.

Instroom, doorstroom en uitstroom

Terugkeer reguliere vreemdelingen

Beleidsalternatief

Terugkeer van niet rechtmatig verblijvende vreemdelingen die eerder een regulier verblijfsrecht hadden.

Onderbouwing

Nodig als sluitstuk voor realistische invulling enkele andere beleidsalternatieven, met name:

- *Stoppen met verlengingen*
- *Welkom bij bijdrage aan NL economie*

IND levert extra reguliere overdrachtsdossiers (OD’s) aan bij de DT&V (potentiële caseload regulier IND: circa 5.500 intrekkingen, niet verlengingen, eerste afwijzingen).

De DT&V pakt de regie om reguliere vreemdelingen te laten terugkeren.

Budgettaire gevolgen:

- DT&V (bandbreedte eerste grove schatting: 1.000 OD’s = €256.056 - €831.862)
- Investeren gegevensuitwisseling van de IND tbv. DT&V.
- Extra personeel gemeenten/NP/KMar.
- Extra bewaringskosten.

Uitvoerbaarheid

Door verwachte verdubbeling case-load asiel voor DT&V vanwege hoge instroom in 2015 (en mogelijk ook in 2016) + de benodigde inregeling van aanscherping regels referent + toezicht: maatregel voor de wat langere termijn.

Efficiëntere beslisprocedures

Visataken van BZ naar IND

Beleidsalternatief

IND neemt back-officetaken visaverlening over van BZ.

Onderbouwing

Efficiënter inrichten beslisprocedure visa kort verblijf levert lagere administratieve lasten op voor de klant en overheid. IND is als uitvoeringsorganisatie op het vreemdelingendomein goed toegerust om deze taken over te nemen.

Budgettaire gevolgen

Een besparing moet mogelijk zijn. BZ en IND stellen samen een Business Case op. Een initiële business-case wees in de richting van €1-3 mln. besparing.

Uitvoerbaarheid

Invoering niet eerder dan 2018.

Taken kunnen via mandaatregeling worden overgedragen. Politieke verantwoordelijkheid en aansturing vereisen heldere afspraken.

ICT-ondersteuning is noodzakelijk.

Efficiënter naturalisatieproces

Naturalisatietaken naar IND of gemeenten

Beleidsalternatief

Het naturalisatieproces beleggen bij één uitvoeringsorganisatie; de IND of de gemeente.

Onderbouwing

Efficiëntere inrichting van het naturalisatieproces, waardoor sprake is van minder administratieve lasten voor burger en overheid.

Budgettaire gevolgen

- Scenario taken naar IND levert circa 3,1 miljoen besparing op (+ circa € 0,6 mln. bij elke 20% aanvragen digitaal);
- Scenario taken naar gemeenten levert circa 2,6 miljoen besparing op (+ € 0,2 mln. bij elke 20% aanvragen digitaal).

NB Met deze besparing is al rekening gehouden voor taakstelling Rutte 2.

Uitvoerbaarheid

Voorstel voor herinrichten naturalisatietaken is (in november) ter besluitvorming aan bewindspersonen V&J voorgelegd. Haalbaarheid ligt nu ter besluitvorming voor.

Vergt een wetswijziging RWN (termijn minimaal 2 jaar).

Verminder administratieve lasten voor klant en IND

Eenduidige inkomensdefinitie

Beleidsalternatief

Realisatie eenduidige inkomensdefinitie. Inrichten van een basisregistratie: BLAU (Basisregistratie Lonen, Arbeidsverhoudingen en Uitkeringsverhoudingen) of verkennen mogelijkheden uniformiteit binnen bestaande registraties als SUWINET.

Onderbouwing

- Een eenduidige inkomensdefinitie zorgt dat een bestuursorgaan 1-op-1 inkomensinformatie kan overnemen, zonder vertaalslag. Vermindert administratieve lasten voor klant en IND. Ook de doelstelling van de overheid "eenmalige uitvraag, meervoudig gebruik" van gegevens wordt bereikt.
- Momenteel loopt al onderzoek door interdepartementale werkgroep of BLAU de huidige polisadministratie kan vervangen als basisregistratie. SZW moet keuze maken of toegewerkt wordt naar een basisregistratie of dat binnen de huidige registraties een oplossing gezocht wordt.

Budgettaire gevolgen

Vergt businesscase. Een ruwe inschatting is dat een besparing van €0-1 mln. mogelijk is.

Uitvoerbaarheid

- Wordt naar verwachting op korte termijn door SZW over besloten (zie 'onderbouwing').
- Aanpassing nodig in diverse regelgeving Belastingdienst, UWV, IND (circa twee jaar).

Minder administratieve lasten en eenvoudiger procedures

Ambtshalve verlengen vergunningen

Beleidsalternatief

Ambtshalve verlenging van verblijfsvergunningen:

- Verminderen administratieve lasten voor de klant
- Vereenvoudigen procedures.

Onderbouwing

- Als ontwikkeling richting ambtshalve verlengen gaat IND werken met deels vooringevulde aanvraagformulieren, binnen het kader van e-dienstverlening.
- Ambtshalve verlengen kan gezien worden als tussenstap naar afschaffen verlengingen, zie volgende 'beleidsalternatief'.

Budgettaire gevolgen

Legesderving, omdat de vreemdeling niet zelf het verzoek tot verlengen heeft gedaan (art. 24 VW).

Uitwerkpunten: methodes om deze derving te compenseren. Afhankelijk van de aantallen zou een kleine besparing mogelijk zijn (0 – 0,5 mln.).

Uitvoerbaarheid

- Voor regulier kan deze maatregel binnen het programma E-Dienstverlening (2017) worden ingevoerd.
- Aanpassing Voorschrift Vreemdelingen en Vreemdelingencirculaire nodig.
- Randvoorwaardelijk is dat we alle gegevens die nodig zijn voor toetsing kunnen binnenhalen van andere (overheids)partijen en we de klant hiervoor niet meer nodig hebben. Randvoorwaardelijk is ook: handhaving en uiteindelijk terugkeer.

Minder administratieve lasten en eenvoudiger procedures

Stoppen met verlengingen

Beleidsaanpassing

Stoppen met verlengingen van verblijfsvergunningen. Via aanpassen wet - en regelgeving (ook t.a.v. inburgering-SZW) en door pro-actieve (geautomatiseerde) handhaving op intrekkingsgronden (openbare orde, beroep op publieke middelen én verblijfsdoelspecifieke voorwaarden).

Onderbouwing

- Verminderen administratieve lasten voor de klant.
- Vereenvoudigen procedures.

Budgettaire gevolgen

Geen inkomsten leges, structurele kosten toetsen rechtmatigheid verblijfsrecht (zo veel mogelijk geautomatiseerd). Nodig: investeren in basisregisters, geautomatiseerde koppelingen (BRP/Openbare Orde/middelen) en profielen voor handhaving (= onderdeel van Businesscase programma E-Dienstverlening). Afhankelijk van de aantallen zou een kleine besparing mogelijk zijn (0 – 0,5 mln.).

Uitvoerbaarheid

- Eerst realiseren programma E-Dienstverlening (2017).
- Wetstraject (circa: 2 jaar).
- Juridische stelsel vergunningen regulier moet aangepast.
- Juridische stelsels van tewerkstellings- en verblijfsvergunningen moeten zijn afgestemd.
- Voor SZW en DUO moet duidelijk zijn wie er moeten inburgeren.
- Vernieuwen verblijfsdocument en afname biometrie blijft nodig.
- Randvoorwaarde is een adequate terugkeer.

Naar informatiegestuurd werken

Programma E-dienstverlening

Reeds in uitvoering en besparingen al ingeboekt voor Rutte 2. Van belang voor div. andere beleidsalternatieven. Daarom hier wél opgenomen.

Beleidsalternatief

Verbeteren dienstverlening en informatievoorziening aan klant + verhogen efficiency, door:

1. Elektronische dienstverlening aan de klant aan de voorkant;
2. Automatisch en (verkenning mogelijkheden van) risicogestuurd behandelen van de aanvragen aan de achterkant en
3. Systematisch en gecontroleerd handhaven.

Onderbouwing

Deze maatregelen leiden tot lagere administratieve last bij de klant en IND met als gevolg een flexibelere en slankere IND. De maatregelen passen binnen het overheidsbrede dienstverleningsconcept.

Budgettaire gevolgen

Mogelijke besparing van 9 tot 12 miljoen euro is al voor Rutte 2 ingeboekt.

Factsheets VenJ breed Informatiegestuurd werken

Naar informatiegestuurd werken

Inrichten broedkamer

Beleidsalternatief

Naar het voorbeeld van de Belastingdienst en aansluitend bij advies wetenschappelijke reviewboard een broedkamer inrichten als impuls voor informatiegestuurd werken VenJ breed (NP, OM, CJIB, NFI, Justis, IND).

Onderbouwing

Aannemelijk is dat ook bij VenJ een innovatie met een broedkamer binnen 3 jaar de volgende realisaties kan opleveren:

- Het creëeren van een datalaag met uit de legacy-systemen ontsloten data.
- Proefprojecten Data Analytics die aantonen dat substantiële effectiviteitswinst te behalen is.
- Bewijs dat dit in overheersende mate kan met standaardtools dwz geen grote ICT investeringen.
- Een extern gevalideerde businesscase dat structurele implementatie significante baten zal opleveren en technisch, financieel en juridisch mogelijk is.

Budgettaire gevolgen

Incidentele investering van 15 mln. te verdelen over 3 jaren (2016 t/m 2018).

Uitvoerbaarheid

Vergt bij minder mature VenJ voorzichtige aanloop, bijv start met track en trace.

Kan alleen met tenminste 75% externe werving jong-professionele data-analisten die de kans krijgen.

Naar informatiegestuurd werken

Rationalisering Legacy

Beleidsalternatief

Het rationaliseren van de legacysystemen in VenJ-ketens.

Onderbouwing

- Zoals zovele organisaties heeft VenJ hoge kosten doordat nieuwe ontwikkelingen veel investeringen vergen in deels verouderde (wel werkende) legacysystemen.
- De legacy zal nog lange tijd nodig zijn en slechts stap voor stap afgebouwd en vervangen kunnen worden, o.m. wegens continuïteit en geld.
- Daarom is het aan te bevelen te onderzoeken of afbouw van onderdelen, partiële vervanging met nieuwe modules etc. mogelijk, wenselijk en haalbaar is.

Budgettaire gevolgen

Kosten onderzoek. Vervolgens incidentele investering als uit onderzoek hypothese bevestigd wordt en voorzover businesscase daarvoor niet sluitend is dan wel in de tijd niet inpasbaar.

Uitvoerbaarheid

Onderzoek om uitvoerbaarheid ex ante te toetsen.

Preventie van nieuwe risico's in de toekomst

Coördinatie nieuwe technologieën

Beleidsalternatief

Het opzetten van een (interdepartementale) coördinatiestructuur voor beleid voor nieuwe technologieën.

Onderbouwing

- Nieuwe technologische ontwikkelingen hebben een grote impact op de samenleving in termen van kansen en bedreigingen, zowel voor economie, veiligheid als privacy.
- Op dit moment vindt binnen de rijksoverheid nauwelijks tot geen integrale coördinatie plaats van nieuwe technologische ontwikkelingen. Het is nergens expliciet belegd en er ontbreekt een mechanisme waardoor dit tijdig gebeurt.
- Door tijdig en snel beleidsontwikkelingen op het terrein van nieuwe technologieën te coördineren kunnen bedreigingen en negatieve effecten in de toekomst voorkomen worden of gemitigeerd. Ook kunnen windows of opportunity voor kansen tijdig worden benut.

Budgettaire gevolgen

- Economische voordelen, kwaliteitsverbetering, besparingen bij aanpak nieuwe dreigingen op termijn door security by design.
- Beperkte capaciteitsinvestering op korte termijn. Evt. d.m.v. herprioritering.

Uitvoerbaarheid

- Zeer snel uitvoerbaar, visie en innovatievermogen bij besluitvormers is hiervoor wel een noodzakelijke voorwaarde.

Factsheets VenJ breed Objectiveren Prestaties

Objectiveren prestaties

Ketenbrede uitvoeringstoets

Beleidsalternatief

1. Het realiseren van ketenbrede uitvoeringstoets.
2. Voorstel ontwikkelen voor aanpak objectivering prestaties.

Onderbouwing

- Zorgen dat coherente uitvoering mogelijk wordt door ketenbreed in plaats van ieder voor zich impacttoetsing te doen.
- Daarin aandacht voor maakbaarheid, handhaafbaarheid, begrijpelijkheid, kosten, bestuurbaarheid.
- Deze bij ingediende wetsontwerpen mee te sturen.
- Deze bij de implementatie als startpunt voor realisatie en communicatie te nemen.
- Bij 2. zijn opgenomen ideeën nog minder getoetst. Daarom hier eerst ideeën verder uitwerken.

Uitvoerbaarheid

Weinig praktische belemmeringen te verwachten.

Bij strafrecht ontwikkelen als onderdeel nieuwe governance is aanrader.

De Vreemdelingenketen heeft hier ervaring mee opgedaan t.a.v. het Modern Migratiebeleid.

Dialoog en communicatie

Incidentenaanpak en dialoog

Beleidsalternatief

1. Incidentenaanpak versterken.
2. Communicatie en dialoog structureel aanpakken.

Onderbouwing

- De incidenten laten zien dat structurele aanpak identificatie, melding en afhandeling onvoldoende gestroomlijnd is. Ook niveau afhandeling niet gestructureerd.
- Gehanteerde methodiek incidenten doorlichten en voorstellen ontwikkelen voor vaste, transparante ontdubbelingen intern en extern bijv bij de politiek bekende aanpak.
- Incidenten aanpak vaste plaats geven in online communicatie
- Voor structurele dialoog een eigentijdse, dwz open, beïnvloedbare, responsieve aanpak ontwikkelen. Rolverdeling naar diverse verantwoordelijkheden expliciet maken en handhaven.
- Online en offline instrumenten daartoe ontwikkelen.
- Incidenten zijn geen kans maar een zekerheid. Daarom uit 'straf' houding komen en naar ' erkennen, herstellen en leren' komen en dat ook politiek claimen.

BIJLAGE: VERANTWOORDING

Opdrachtformulering

Doelstelling van de taskforce is om te komen tot beleidsalternatieven – realiseerbaar op korte of middellange termijn (2018-2022) – die zoveel mogelijk bijdragen aan het verbeteren van de effectiviteit en efficiency in de VenJ-ketens in het licht van maatschappelijke ontwikkelingen en de beleidsmatige en budgettaire opgaven waar het ministerie voor staat. Ook voorstellen op het terrein van de bedrijfsvoering die helpen bij het optimaliseren van de primaire processen kunnen aan dit doel bijdragen.

Hiermee is VenJ voorbereid op onder meer het oplossen van concrete problemen tijdens de komende voorjaarsbesluitvorming, invulling van eventuele extra taakstellingen, gebruik van eventuele nieuwe intensiveringsenveloppen en de eerstvolgende TK-verkiezingen en daarop volgende kabinetsformatie.
Voorop staat dat de (beleids)voorstellen vanuit de inhoud worden gedefinieerd en de middelen volgend zijn. Uitgangspunt is ook dat bestaande financiële opgaven (taakstellingen) niet ter discussie staan danwel worden gesteld.

Vastgesteld in de Bestuursraad VenJ dd. 4 september 2015

Verantwoording (1/2)

Bij de analyse en het formuleren van beleidsalternatieven heeft de opsteller niet gestreefd naar overeenstemming en het rapport bevat dus ook niet een vastgesteld departementaal standpunt, hoezeer ook een inspanning is verricht om alle kennis en inzichten op het departement te benutten. Daarvan is ook uitvoerig en veelal enthousiast gebruik gemaakt.

Het rapport is van Peter Veld, die dit vanuit ABDTopconsult heeft opgesteld. Daarbij is gebruik gemaakt van de vele studies en rapporten op dit terrein. Die bevatten heel veel informatie. Doordat vaak een specifiek onderwerp in die rapporten aan de orde is, is er per saldo meer een tekort aan overzicht dan een tekort aan (natuurlijk relevante) details.

De opsteller heeft dankbaar gebruik gemaakt van een taskforce die werd gevoed door 5 werkgroepen (strafrecht, jeugd, civiel, vreemdelingen, veiligheid) met deelnemers uit de brede VenJ organisatie.

Elk van de groepen heeft meegekregen zich expliciet te oriënteren op de buitenwereld. Daarvan is ruimhartig gebruik gemaakt, zowel in het werkveld zelf, als in de academische wereld. En in de vorm van gesprekken en expertbijeenkomsten. Gesprekken zijn gevoerd met sleutelpersonen binnen en buiten het departement.

Verantwoording (2/2)

Een wetenschappelijke reviewboard werd ingezet en deze heeft diverse malen tussentijds inbreng geleverd, zodat verrijkt en bijgestuurd kon worden.

Verder heeft de taskforce zich gebaseerd op de actuele scenario's van het CPB en het Planbureau voor de Leefomgeving, op recente publicaties van SCP over maatschappelijke ontwikkelingen, van CBS over onder meer de bevolkingsprognoses en van het WODC over onder meer de PMJ ramingen.

Diverse malen is gesproken met de bestuursraad van VenJ als stuurgroep. Met de bewindspersonen van VenJ zijn gesprekken gehouden: een startgesprek en een gesprek over het concept-eindrapport.

Ook met vele sleutelpersonen in de VenJ-keten is gesproken. In de zogenaamde brede Bestuursraad heeft nog een extra gesprek plaatsgevonden over het concept rapport. Het concept rapport is niet buiten de VenJ-keten en met het lokale bestuur besproken. Dat is uiteraard wel geboden als het departement de kant op wil, die het rapport aanbeveelt.

Overal heeft de taskforce veel bereidwillendheid aangetroffen informatie te verstrekken, met suggesties te komen of anderszins de helpende hand te reiken.

Samenstelling Taskforce

Voorzitter
Peter Veld (ABDTOPconsult)

Secretaris
Edo van der Leer (VenJ)

Leden
Lisette de Bie (VenJ, werkgroep strafrecht)
Carsten Herstel (VenJ, werkgroep jeugd)
Ton Heukels (VenJ, werkgroep civiel)
HP Schreinemachers (VenJ, werkgroep veiligheid)
Twan Erkens (IND, werkgroep vreemdelingen)
JW Schaper (VenJ)
Joeri Kapteijns (VenJ)
Peije de Meij (Nationale Politie)
Fred Westerbeke (OM)
Frans van Dijk (Raad voor de Rechtspraak)
Annelore Roelofs (DJI)
Hans de Pooter (Ministerie van Financiën)

Ondersteuning werkgroepen
Hellena Donner (strafrecht), Boudewijn Bakker en Petra de Visser (jeugd), Hein Verweij (vreemdelingen)

Samenstelling reviewboard

Voorzitter
Frans Leeuw (WODC en hoogleraar Maastricht University)

Secretaris
Cor Hermans (wnd. hoofd Centrale Eenheid Strategie VenJ)

Leden
Paul Mevis (hoogleraar straf(proces)recht EUR)
Ben Vollaard (universitair hoofddocent economie en criminologie UT)
Hajo Reijers (hoogleraar Business Informatics, VU/TUE)
Lonneke van Noije (wetenschappelijk medewerker, SCP)
Daniël van Vuuren (hoof onderzoeksgroep Labour & Education, CPB)
Roel Jennissen (onderzoeker WODC en WRR)